

ŚWIĘTE KSIĘGI, ŚWIĘTE TEKSTY

Walenty Majewski

BRAHMA WIWARTA PURANAM

ब्रह्मवैवर्त पुराण

Armoryka

BRAHMĀ-WAIWARTA-PURĀNAM'

ब्रह्मा-वैवर्त-पुराणम्

OSNOWA Z RĘKOPISU BIBLIOTHEKI KROLEWSKO-BERLINSKIEJ PRZEPI-
SANA, Z PRZYDATKIEM PRZEKŁADU ŁACIŃSKIEGO

PRZEZ

ADOLPHA FRYDERYKA STENZLER

POMORZANINA, etc.

w roku 1829. ogłoszona,

A PRZEZ

W. S. MAIEWSKIEGO

PODŁASIANINA.

*na Polskie brzmienie wyrazów Samskrytu przepisana, i do znaczenia w języku
Narodowym zbliżona, w zamiarze porównania trzech tak odległych języków i u-
łatwienia nauki czytania, pisania i odczytania się ze brzmieniem tego starożyt-
ney mowy, za niewymawialną w obcych językach uważaney,*

SZANOWNYM SPÓŁ-ZIOMKOM I INNYM SŁAWIANOM

POŚWIECONA.

W W A R S Z A W I E,

W Drukarni Łątkiewicza przy ulicy Senatorskiej Nro 467.

WZKŁADEM I POSTACIAMI SAMSKRYTU WYDAWCY WŁASNYM.

1830.

Seria: ŚWIĘTE KSIĘGI, ŚWIĘTE TEKSTY, Nr 34

Redaktor serii: Andrzej Sarwa

Projekt okładki: Juliusz Susak

Na okładce: Album of popular prints mounted on cloth pages. Colour lithograph, lettered, inscribed, numbered 48 and depicting a scene from the Ramayana, (ok. 1895 r.), (licencja: *public domain*), źródło: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Rama_is_shown_about_to_offer_his_eyes_to_make_up_the_full_number_-_108_-_of_lotus_blossoms_needed_in_the_puja_that_he_must_offer_to_the_goddess_Durga_to_gain_her_blessing.jpg

(This file has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighboring rights).

Tekst: reprint wydania z roku 1830.

Copyright © 2017 by Wydawnictwo „Armoryka”

Wydawnictwo ARMORYKA

ul. Krucza 16

27-600 Sandomierz

<http://www.armoryka.pl/>

ISBN 978-83-8064-355-0

[Kup książkę](#)

BRAHMĀ-WAIWARTA-PURĀNAM'

ब्रह्मा-वैवर्त-पुराणम्

Za Pozwoleniem Cenzury Rządowej

DO ŁASKAWEGO CZYTELNIKA

Pomysł wsławionego de Leibnitz na początku zeszłego wieku nawiasowo rzucony: iż Geographia i Historia mów, języków, i dyalektów naszego wiadomego świata, iest Geographią i Historią ludów, iakowe tychże mów, języków i dyalektów używają lub dawniej używali; po niejakiej przerwie, wszyscy prawie terażniejsi Europy uczeni za zasadę swych historycznych badań przyjęli. Ztąd to owa powszechna dążność Philologów i innych uczonych w zgłębianiu i ogłaszaniu philologicznych rozpraw.

Ale, aby tą drogą zamierzonego dościsnąć celu, podług tegoż pomysłu nie *a priori*, czyli syntetycznie albo zbiorowo, ale *a posteriori*, analitycznie czyli rozbiorowo postępować należy. — W zbieraniu materyałów do moich philologicznych rozpraw tą drogą postępując, wypadło mi obeznać się naprzód z językiem narodowym, z jego budową, narowem, bujnością i t.d. tudzież z dziesięćo mnięj więcej jego pobratymczemi (zrodnemi) dyalektami, z ich budową, narowem, bujnością i t.d. A że nie można sądzić o szczególe, nie obeznawszy się z ogółem, ztąd wypadła potrzeba obeznania się z odrębnymi mowami, językami i dyalektami, z ich mieszaniną pomiędzy sobą i z innymi odrębnymi, tudzież z ich budową, dawnością lub nowością, narowem i t.d. nayprzód w samej Europie, a po dostrzeżeniu zachodzących związków między językami Europy z językami reszty części wiadomego świata, tudzież po porównaniu onych ze znanymi dotąd a nawet ze sposobami rycia, pisania lub malowania, w nich myśli, bądź to głoskowo, bądź obrazowo, a to w rozmaitych kierunkach i t.d. pokazał się nowy niedostatek.

Ztąd znów wypadła potrzeba uszeregowania tychże mów, języków, dyalektów, a nawet rozdrobnionych idiomatów co do ogółu, przynajmniej w porządku abecadłowem z przydaniem postrzeżeń nad każdym, a nawet ile możności nad ich literaturą, aby ie łatwiej porównać tak pomiędzy sobą, iako też z innymi, za pomocą porównawczych tablic i odnieść ie do trzech lub więcej mowo-matek. — Przez mowo-matki rozumiem języki teraz i w nayodlegleyszej starożytności, w ściśle i dostateczne grammatyczne prawidła ujęte, w służbie Bożej, w pismach wyznani poświęconych, w naukach, umiejętnościach i w ludzkim udzielaniu się ustnie i na piśmie używane.

Ze zaś wszelkie wyznania mocno się przykładają do rozszerzania, udoskonalenia i upowszechnienia mów, języków i dyalektów, a przeciwnie zmiany wyznań mają wiel-

ki wpływ na zmianę języków, i ponieważ ludy bez wyznania, iakowych jest mało, zniżają się do stanu zwierzęcego i nędznym trzodom w rozdrobnionych ludzkich gromadkach tworzą odpowiednie swym potrzebom drobne idiomata, tak iak Szamanizm w Azji wschodnio-północnej i w obu Amerykach, dzikiem gromadom za koczowisko służących, Sabeizm zaś i Fetyzm w Afryce i w przestrzeniach Australnych, z tych powodów i o główniejszych wyznaniach naszego wiadomego świata musi tu mimowolnie zachodzić wzmianka.

A że starożytne mowy, języki i dyalekta, nie są nam od ludów co ich używali podane, lub są podanemi, ale pod ogólnem nazwaniem mowy bogów lub dzikulczych ludów; niektóre zaś obumarły lub zmieszały się z nowszemi przez wojny, wędrowki narodów, obce panowanie, zakazy, zmiany wyznań, tak iak w Azji i w Europie pod krwawym Islamizmem. — Niektóre nawet tak iak mniemamy Geto-Gottycki od uczonych podsunionemi zostały, lub tak iak u starożytnych Porussow, Szalawow, Germanow, Gallow, Iberow, Bretonow, Szkotow, poszły w zapomnienie; stąd wypadła trudność w wynalezieniu tychto mowo-matek, zwłaszcza po wyroku iednego z mędrców XVII. wieku na zasadach *a priori* branych opartym, iakoby mowa Adama przez potop ogólny zniszczona, iedynie w szczątkach przez rodzinę Noego była zachowaną i rozdzielila się na języki Semitycki, Japhetycki i t. d. Że i te nawet tak rozdzielone języki przy wznoszeniu wieży Babilońskiej na tysiączne dyalekta a nawet idiomata iakowe dziś postrzegamy podzieliły się; i że dla tego tej to mowo-matki co do szczątków wszędzie szukać należy; ale co do całości nigdzie iey znaleźć niemożna; stąd znowu nowa do usunięcia powstała zaporą.

Mamy wprowadzić historyczne podania o ogromnej ilości ludów Skityjskich w Europie i w Azji ieszcze przed znaną wędrowką narodów mieszkających, ale mędrzy starożytności nie podali nam, iakiey te ludy używali mowy; to tylko nam podano, że ta mowa nie była pieszczotliwą ale iędrną (*barbara lingua*), że była piśmienną i aż do środka VII. wieku po Chr. wpisiennych układach pomiędzy władzcami, iak nam Menandhar podaje, była używaną. — Ale gdy nam nie podał iakie to było pismo, czy głoskowe, obrazowe, chierogliphiczne i t. d. a następnie wykazało się że i to podanie przy dzisiejszych wiadomościach nie jest dostatecznym.

Podania starożytnych że Anacharsy wsławiony mędrzec Skityjski, iedynie dla tego znał język Grecki, że iego matka była Greczynką, również są niestanowczemi.

O podaniach Platona, Arystotelesa, Herodota i innych w tym przedmiocie, mówiło się w pierwszym poszycie naszych rozpraw philologicznych, ale i te są mnięj stanowczemi.

Ale podania Herodota o narodzie Skityjskim Budhynów iakowy się daleko na północ

i zachód Europy rozciągał, gdy język starożytnych Alanów, Indo-Skytów, Massa-Getów, co od źródeł Indu przez całą Azję i Europę aż do Kolumn Herkulesa dawniej rozciągali swe siedziby i później na początku V. wieku wraz z ogromną tłuszcą pobratymczych ludów ciągnęli na pomoc Skito-Gallskim i Hiszpańskim ludom przeciwko napadom Huńskim wyjaśnia, że wyraz *druida* czyli Kapłan Gallów, oznacza wiernego dawnemu wyznaniu, czyli co na iedno wypada, Brahmina; — że Jemiola czyli lep, iakiey Druidy do obrzędów swego wyznania używali, miała nazwanie miejscowe *Ghui*, co u Brahminów i w Samskrycie oznacza topione masło, bez iakowego żaden u nich obrządek wyznania dotąd obeysć się niemoże, a w Europie na dębach dziko rośnie i ptaki co się tą cudowną rośliną żywią, po strawieniu na powrot ią po gałęziach odsiewają. — Te mówię i tym podobne podania o starożytnych bałwochwalskich wyznaniach, zastosowane do późniejszego Budyźmu około roku 1027. przed Erą Chrz: w Indyach wschodnich z Brahmiźmu wylęglego, którego szereg patryarchów uczeni Japończykowie w swych księgozbiorach zachowali; zdają się bydź w tém przedmiocie, zwłaszcza po odkryciu mowy Brahminów Samskrytem i Prakrytem zwanej, bardziey stanowczemi i wskazywać nam, że i w Europie w ciemney starożytności był zarząd Theokratyczno-Monarchiczny.

Że i w Europie były niegdyś nauki i umiejętności, iakowe takowym zarządom towarzyszyć zwykły, że i tu była mowo-matka wyznaniem uświęcona, na różne dyalekta dla wszystkich do zrozumienia łatwe podzielona. — Ale że czas wszystko trawiący, prócz drobnych szczątków, wszelkie onych pomniki zagładził, lub że takowe dotąd w ukryciu niewynalezione leżą. Tym czasem wszystko to przy panującym Skieptyzmie (*Sceptismus*) iedynie do wielu rozpraw w przyszłości przydać się mogących posłużyć może, ale na teraz nic nie stanowi.

Taki był stan nauki Philologiczney aż do Augusta wsławnego Rzymian cesarza, który uczonego Owidyusza skazał na wygnanie do Thomi w bliskości dzisiejszey Warny. — Zamieszkiwali tę przestrzeń ludy barbarzyńskimi zwane Skythow Europeyskich, Dako-Getów, Sarmatów, Thraków, Krowiców, Panonów, i t. d. tudzież inne, co albo tam mieli stałe siedziby, lub tamtędy przez ludy pobratymcze, dla zamiany czyli handlu ze wschodnimi ludami w starożytnym Byzancie główny skład mającemi: iako najbliższą drogą, tłuszczami przechodzili.

Od dawna z uczuciem wdzięczności czytałem tego uczonego męża rozczulające pienia i od dawna porobilem z nich wyciągi tyczące się nauki philologiczney, co do mowy ogólney tychto ludów, z iakową uczony Rzymianin w Athenach wychowany, dyalekta Greckie znający, mógł się wkrótce obeznać, i przy wprawie mógł do tego stopnia postąpić, iż składał pienia w teyto mowie, był od tychto ludów rozumianym i iak sam o sobie pisze, za wieszczką tychto ludów był przyznany. — Ale coż znaczą tak w

źne świadectwa uczonego Rzymianina u zarozumiałych a niedożyrzałych mędrców, kiedy on-nie był uwielbianym od nich Adelungem?

W tymże samym sposobie rozbiorowym *Methodus analytica*, zebrałem materyały do historyi krytyczney dwóch początkowo całkiem odrębnych, teraz przez małżeństwa mocno pomieszanych rass czyli plemieni ludzkich, to jest: Kaukaskiego w całym znaczeniu i Amerykano-Czuczo-Eskimoso-Hunno-Nordmańskiego pod setnemi nazwaniami, od zdobycia Byzantu przez Turków w roku 1453. czyli od stałego usadowienia się w Europie tej części Hunnow, iakowa oddzieliwszy się w roku 93 naszej Ery od swych pobratymców, połączoną potęgą Chińczyków i ludów Kaukaskiego plemienia, z Azji północno-wschodniej ku zachodowi wyłoczonych, w r. 375. po Chri od Walensa przeciwko Dako-Getom do Europy zwabionych; w dawnych koczowiskach pod zwierzęcą władzą Chińczyków pod setnemi nazwaniami, Tatarów, Thuków, Thunguzów, Manczu, Niucze, Mongołów, i.t.d. w dziejach średnich wieków byli znanemi, i z Azji do Europy od różnych stronnictw zwabianemi; w górę aż do odkrycia istotney Ameryki, bo części oncy sami Amerykano-Nordmany jeszcze w dziesiątym wieku naszej Ery odkryli. — Od tej zaś epoki aż do Krucjaty od ludów Nordmańskich w roku 1147 przeciwko Sławianom uchwaloney, — przez przeciąg niszczących wypraw do Azji Krzyżowników aż do ustalenia się Kościoła prawowierznego u Sławian, gdzie historia ludów Sławiańskich i ich Władców, Swiatopelków, Mieczysławów, Bolesławów, Władymirow bieżącą być przestała, aż do Karola W. w r. 814. zmarłego — przez panowanie tego wielkiego monarchy, jego poprzedników, potomków Pipina de Haristall Marszałków dworn, co zniewieściących potomków Merowensza króla Franków, tudzież rodziców Królów Burgundyi i Austrazyi oprócz najstarszego Sygoberta syna Teodorycza Króla Austrazyi i Burgundyi praprawnuka Teodorycza W. Syna chresnego Klotara króla Nestrazyi a później Burgundyi i Austrazyi. (Zob: przyp: do dzieł Samona) co w. 15 lub 18 roku życia, rącznością rumaka uratował się od śmierci i pod nazwaniem Samona czyli Samosa przepędziwszy wiek młody, w ciągłych wojnach Włoskich, Gallskich, Hiszpańskich, Morawii, Panonii, Chrobatii, i.t.d. pod osłabionymi i rozdrobnionymi następcami Teodorycza W. potomka Athanaryczów, Gizeryczów, Ardaryczów, Włamirow, Theodomirow, co z wiernymi swymi podwładnymi należeli do walki z Hunami Atyli na polach Mauryackich i Kato-Alańskich, tudzież w Krowicy czyli Gopcedyi szczątki Hunów pod synami tego przemyślnego wojownika, co sam siebie biczem Bożym nazywał, w stanowczey bitwie w r. 468. stoczoney, szczątki Hunów na wszystkie strony rozproszyli, i na krótki czas Europę od pożogi i łupieży uwolnili. Albowiem nowe Warhunitów czyli Awarów i Nordmanów ludy, podni środkiem wschodnio-południowej Europy, drudzy zaś drogą północną czyli przez dzisiejszą Nordwęgą od czasów wyżej rzeczzonego Atyli do środka Europy

lądem i wodą ciągle wędrując, połączyli się ze szczątkami dawnych Hunnow, tudzież z Frankami i na powrót Dako-Getom czyli Sławianom zaczęli być strasznymi.

Samon nasz w taki sposób w sztuce wojennej tak Greko-Rzymian, iako też Dako-Getow, i Warhunnitow wywiczony, za wsparciem i namową Kapłanow staro-Sławiańskiego Chrześcijaństwa, iakowe Konstantyn W. przyjął i iakowemu Teodorycz W. prapradziad naszego Samona po kądzieli wraz ze swemi następcami, tudzież Królami Burgundy i Austrazyi, a następnie i jego nieszczęśliwy oyciec Teodorycz wiernymi pozostał; naprzód Królem Sławian zadunajskich, później ogólnym Monarchą czyli Królem Królów Sławiańskich ogłoszony, upokorzywszy Frankow i ich sprzymierzeńców Warhunnitow, pierwszych aż za Ren, drugich aż do tak zwanych Hringow naddunajskich, Thürhringow, Hunnowehrow wiakowych się Awarzy ze szczątkami Hunnow i ze skarbami na Rzymianach i innych Europy ludach złupionemi zamknęli, pełen sławy, panowawszy lat 36. od swych podwładnych i poddanych żalowany, w późnej starości w r. 659. po nar: Chr. P. spokojnie na łożu zakończył życie, zostawiwszy 22. synów i 15. córek przez Marcina Bielskiego w Xiędze I. Kroniki Polskiej str. 39. Edyc; daw: imiennie ale nie krytycznie co do Chronologii wyszczególnionych: którzy się obszernem jego państwem, podług dawnego ale zgubnego uIndostańców i Sławian zwyczaju, podzielić mieli.

Nagromadziwszy z wielkim mozółem do tej tak daleko w przeszłość posuniętej Epoki historyi Sławian i ich wsławionych Władzców, ułatwiłem sobie w obranej drodze postępowania, zbiór dalszych materyałów do historyi powyż wymienionych dwóch ludzkich rass czyli plemieni aż do wpadnięcia pierwszej części Hunnow do Europy, — do rozłączenia się ich z pobratymcami w roku 93. po Chr.; do ich pokazania się na dziejowej widzialni Chin w roku około 210. przed Erą Chrz. pod pierwszym znanym ich władcą Teumanem i jego następcą krwawym-prawodawcą swego narodu-Mete, czyli Amerykańskim Metyse, iak się zdaje dla tego, że się z małżonki Teumana królowej Kaukaskiego plemienia urodził.

W tym posuwaniu moich materyałów postępując coraz wyżej ciągle następstwem Władców plemienia Kaukaskiego, *Rolow, Deccebalow, kilku Sarmatow, Boroistow, Mithrydatow, Wikramaditiow, Satyawrotow* it.d. przyszedłszy do Epoki powyż wymienionej, gdzie już dzieje u Chińczyków i Hunnow z bujnej wyobraźni Brahminow i Budystow są dopełniane i sami uczeni Chińscy wyznają, że ich dzieje powyż wymienioną Epokę poprzedzające są niepewne, dla tego wolałem dopełniać też materyały z oryginalnych podań, aniżeli z pokaleczonych kopii i w takowy sposób zbiór onych aż do prowdzenia *Szakra-Muni* czyli osoby historycznej około roku 1027. przed nar: Chr. Pana, posunąłem.

Dalszy ciąg tychże materyałów z chronologii Brahminow, z podań starego Testamentu iakowe zdają się połączyć te to dwa Theokratyczno-Monarchiczne kształty rządu starożytnych, a iak się ze szczególnych wyrazów wykazuje, że te dwa ludy o których uświęcone ich księgi zostawiły podania, może i wspólną mowomatkę przez zaprowadzenie pod Opieką Rządu szkoły dla Izraelitów, kiedyś wykażą. W dalszym postępie trzymałem się dzieła pod tytułem: *l'Histoire des hommes* co raz w głębszą starożytność zbiór moich materyałów posuwając, ale około na 20 wieków przed naszą Erą znalazłem próżne miejsce w dziejach powszechnych wszystkich ludów, iakowe tylko buyna wyobrażenia Brahminow i Budystow, co odwieczność naszej kuli z periodycznymi wstrząśnieniami oney przez zalewy, wulkany i wędrówki ludów zdaie się przypuszczać, i obeznanie się z teorią teyże kuli zastąpić zdołaia.

Ale zebrany przezemnie materyałom tak do Geographii mów, ięzyków i dyalektów, tudzież onych historii, iako też ludów co onych dotąd używają lub dawniej używali, zbywało mi na współczesney stanowczej powadze; i może dlatego rozprawa moja o Samonie czyli Samosie krolu krolow Sławiańskich, iako wstęp do dzieiów powszechnych średnich wieków, to iest: od zdobycia starożytnego Byzantu przez Turkow w r. 1453. aż do wpadnienia do Europy pierwszych Hunnow w r. 375. naszej Ery, przez przeciąg około 1078. lat ciągnących się, przed kilko laty na publicznem Posiedzeniu Towarzystwa Krolewsko-Warszawskiego Przyjaciół Nauk czytana; zaledwo od szanownych znawców tegoż Towarzystwa na wzmiankę w jego Rocznikach zasłużyła. Gdy w tymże czasie współczesny historiograph Cesarstwa Wszech-Rossyjskiego JW. ś. p. M. Karamzyn w Tomie I. str. 23. swej historii i w swej 59 nocie iestnienie tego to wielkiego Monarchy Sławian, idąc za świadectwem użytych przezemnie Pisarzy, tudzież niezgasley pamięci uczony nasz rodak ś. p. Hr. Ossoliński wdzielał swoich przyznali.

W tem stanie nauki Philologiczney i historyczney w pierwszej ćwierci XIX. wieku na początku wojny Tureckiey, biegły w starożytnych i nowoczesnych Dyalektach Greckich JW. Konstanty Ekonomidow, dostoiny Kapłan staro-greckiego wyznania, wielu uczonych Towarzystw członek, co przed ostrą bulatą srogich Islamitow szuka schronienia w St.-Petersburgu, znayduie wspaniałych przyjaciół nauk i wsparcie rządu, ćwiczy się w ięzyku Rossyjskim i w innych Sławiańskich, porównywa ie ze starożytnemi dyalektami Greckimi, obeznaie się z początkowemi zakusami Sławian co do Samskrytu i w mozolnem a obszernem swem dziele pod tytułem: *Opyt' o bliżayszem zrodzstwie Jazyka Sławiano-Rossyyskago s'Greczeskim, w Sanki Peterburgie 1828 r.* we trzech Tomach oct. maj. podług niezaprzeczonych zasad, dokładnych nauk i umiejętności; wykazuje że główne dyalekta staro-Greckie, czyli Helleńskie, to iest: Pelazgijski, Eolski, Dorycki, Tracki, Illyryjski, Makedoński, Geto-Dakow it.d. (zob: historią mów

języków i dyalektów Sławiańskich) swoją starożytną budowę, narow, buyność, swoje pierwiastki czyli źródłosłowy w głównych dyalektach Sławiańskich najlepiej zachowały, tudzież iż za dokładniejszym rozpatrzeniem się w grammatycznej budowie, narowie, buyności i w pierwiastkach co do ilości około 2500. wynoszących, starożytnego Samskrytu i onego dyalektów, iako rodowity Grek byłby skłonny do odstąpienia Samskrytowi pierwszeństwa.

Pismo ulotne czyli raczej treść obszernego dzieła pod tytułem: *Die Griechen als Stamm-und Sprachverwandte der Slawen, historisch und philologisch dargestellt, von Gregor Dankowski, Professor der Griechischen Sprache und Bibliothekar der Königl. Akademie zu Pressburg* 1828. iakowe na początku zeszłego roku 1829. rąk moich doszło i ważność podań Owidego we mnie wzmocniło.

Aczkolwiek szapowny Autor mógł już mieć wiadomość o powyż wymienionem wielkiem dziele lub na podobny wpaść pomysł, wszelakoż iako Sławianin, w Greckim języku biegły tak iak już wswym zarysie pokazał, może i toż wzorowe dzieło miejscowościami zbogacić.

Co do mnie; porównałem ile mi czas dozwolił Grammatykę obejmującą porównanie języka staro-Greckiego z Rossyiskim, z Grammatyką Samskrytskiego języka i budowę obudwu tych języków, prócz sposobu wymawiania bardzo niepewnego Greckiego, dla zamieszania się z nim Fenikizmu i Egiptyzmu, tudzież dla użycia niedostatecznego abecadła w pomieszano-Greckim, prawie całkiem budowę Samskrytu znalazłem.

Jak ubolewać mi należy, iż Sławianie i ich pobratymcy Grecy, dawniej w tym przedmiocie pisać nie zaczęli; boby nie był zagniony do przerzucania ogromnych stosów miernych, a nayeczęściej błędnych pomysłów naszych i nam sąsiednich zarozumiałych zwolenników terażniejszej szkoły, co zasad Leibnitza odstąpiła i uwagę nowo związanego Towarzystwa krytyczno-philozoficznego w Berlinie na siebie ściągnęła; tak z drugiej strony winienem wyznać moje nayeżywsze uczucia wdzięczności dla mistrzów zmarłych i żyjących, co mi przez swoje wzorowe dzieła, w tak mozolnym zawodzie, iakowe w końcu 67. roku mego życia śmiało za ukończony uważać mogę, przewodniczyć raczyli.

Kończąc zarys niniejszy moich dotychczasowych usiłowań i zawieszając dalsze posuwanie druku Grammatyki języka Samskrytskiego iakową mam prawie całkiem upełnioną; tudzież innych prac nagromadzonych, przedstawiam dziełko szanownego i wiele obiecującego uczonego młodziana Królestwa Pruskiego Adolpha Fryderyka Stenzler, Pomorzanina, z rękopismu w Królewsko-Berlińskiej Bibliotece będącego wypisane; w roku 1829 drukiem ogłoszone, iakowe w środku Maja r. b. rąk moich doszło: własnym nakładem i czcionkami w latach 1814 i 1815. w Warszawie podług Ed: Se-

rampurskiej przez intezszych Artystów odlanemi, później podług wzorów Berlińskich uzupełnionemi, z przydaniem w piśmie zwyczajnem wymawiania Samskrytu nad każdym wyrazem teyto mowy, tudzież zbliżania się oney do języka Polskiego, pod każdym wierszem umieszczanech, a to w tym zamierze, abym obeznanie się z tą iż tak rzekę mylnie nie do wymowienia zwaną mową, szanownym moim współziomkom i pobratymcom ułatwił. — Przyłączyłem oraz przekład Łaciński prawie dosłowny szanownego mego przewodnika, a to dla łatwiejszego porównania pomiędzy sobą tych trzech tak od siebie odległych języków.

Pan Stenzler jako wzorowy uczeń w przypisaniu swej pracy szanownemu swemu nauczycielowi F. Boop, między innemi mówi: „że to dziełko jest jedynie drobną częścią obszernego dzieła pod tytułem: *Brahma-Vaiṣvarta-Purāṇi* u Indoszańców znanego.” — Że usiłował wysledzić trzy poprzedzające oddziały tegoż dzieła, podług Katalogu Hamiltona, mogące być bardzo ważnemi, ale mu się to nie udało — i dlatego dwa tylko rozdziały obejmujące stworzenie Siedmiu Oceanów, tudzież powody dla iakowych Kryszna wraz z Rādhą zstąpił na ziemski padół, ogłasza. —

Co do całego dzieła, to w ogólności nadmieniam: że rękopism Biblioteki Królewsko-Berlińskiej, z iakowego dwa wyżej wspomniane rozdziały wypisał, obejmuje jedynie IVty Oddział całego dzieła, to jest: श्रीकृष्णतन्मखाउम्, czyli *de natalibus Krishni* albo o urodzeniu się Kriszny, podzielony na 132. rozdziałów, z iakowych przedostatni अनुक्रमणिकम् treść całego dzieła obejmuje. Że całe to Purāṇo, od Sūty (सुत) prawdziwego, a Sainaka (शैनक) słuchającego, gdzie Sūta powiada, iakoby to słyszał od samego Wyśsa, wsławionego w starożytności wiążacza dzieł starożytnych porozrywanych. — Sūta zaś wprowadza do rozpraw Nārada (doradcę bogów) i Nārāyaṇa (narowchodzący) iako z sobą rozprawiających, od początku oddziału II. aż do rozdziału 129 oddziału IV. — O trzech pierwszych oddziałach nie więcej niemożemy powiedzieć nad to co Hamilton przedstawia; albowiem rozdział ten spis przedmiotów obejmujący, za nadto krótko jest skreślonym, abyśmy z niego w należnym porządku, rzecz całą objąć mogli. — W oddziale IV. Rozdziale I. Nārada w te prawie słowa mówi do Nārāyaṇa: „iż poprzednio opowiedziany jest oddział o Brahmanie ब्रह्माखाउम्, *brahmakāṇḍam*”, potem sam od ciebie słyszałem o naturze प्रकृतिखाउम्, *prakṛitikhāṇḍam*”, iako też oddział o Gaoṇie गणपतिखाउम्, *ganapatikhāṇḍam*. — Teraz więc opowiedzieć zechcesz nayważniejszy ten oddział o narodzeniu Kriszny श्रीकृष्णतन्मखाउम्, *śri-*

krisznadźianmakhandam’, iakowy uwalnia człowieka od wszelkich ciała i umysłu chorob, robi go mędrceem, Gornego czcicielem, szczęśliwym.” Któremu odpowiada Nārāyan, wystawiając ważność tego odstepu i pieniem uwieńcza samego nawet Wyższego i jego czcicieli Wyższnawow; a gdy się to kończy, to w rozdziale drugim i trzecim tych samych; które przedstawiamy, opowiada przyczynę zstąpienia na ziemię Kriszny i Rādhę. — Że poeta był zwolennikiem stronnictwa Wyższnawow, wykazuje się tak z pienia wyż wspomnianego rozdziału pierwszego, iako też z rozdziału czwartego, gdzie jest rzecz o wypadku w iakowym ziemia przyciśniona ogromnym ciężarem, udała się z prośbą do Brahmy, aby ją od tego ciężaru uwolnić zechciał. — A na zapytanie Bostwa tego, iakichby miała ciemiężyć? Ziemia odpowiada: iż oprócz wielu innych bezbożnych i niewdzięcznych ludzi, iakowych wymienia, a iacy bardziey ją ciemiężą, aniżeli to znieść może, to pomiędzy nimi na tych szczególnie narzeka, którzy nie oddają należney czci Krysznie; i czcicieli jego poniewierają.

O przymiotach szczególnych Bostw, od naywyższego Bostwa pochodnych, rozprawiano iak się zdaie w poprzednich oddziałach, albowiem Oddział czwarty, czego żalować należy, całkiem o tem milczy, wszelakoż zdaie się bydź rzeczą użyteczną, abyśmy pokrótce wspomnieli o tem, co o odrębnych Bostwach godnego wzmianki dostrzec mogliśmy.

Kryszna czyli Harys (Gorny), jest naywyższem Bostwem, a nie istotnem Wyższnego weieleniem, to się wykazuje iak z wielu innych miejsc, tak też z wiersza rozdziału czwartego, gdzie opisuje poeta, iż ziemia odwiedziła Bostwo Brāhmę,

dziapantam paramam’ brahma kriszna itay’ akazaradwayam’

जपन्तम् परमम् ब्रह्म कृष्ण इत्य् अक्षरद्वयम्

murmurantem summum numen, dissilabum scilicet Krishni nomen. — Inni Bożkowie są iedynie jego częściami, on zaś jest odwiecznym, niezmiennym, niestworzonym, wszechpostaciowym, wszechmocnym, zamieszkaniem jego jest:

waikuntam’ paraman dhāma dźiarā mrityuharam’ param’

वैकुण्ठम् परमं धाम त्रामृत्युहरम् परम् ।

wāyunaḥ dhāryamānaḥ ca brahmānādāḥ ārdhham’ uttamama

वायुना धार्यमाणं च ब्रह्माण्डाद् ऊर्ध्वम् उत्तमम् ॥

kōṭiyōdsianam' ārdhhan csa brahmalōkhāt' sandātanam'

कोटियोजनम् ऊर्ध्वं च ब्रह्मलोकात् सनातनम् ।

na warnantyan kawibhir' wiesitran ratna nirmitam'

न वर्णनीयं कविभिर् विचित्रं रत्ननिर्मितम् ॥

Vaikunthum praestantissimum domicilium, senectutem mortemque auferens, egregium, vento fulcitum, supra Brahmanis ovum (mundum), altissimum, decies millies mille yōjana supra Brahmanis coelum, aeternum, haud depingendum a poetis, discolor, e gemmis fabricatum.

Z tego zamieszkania, niezmierną przestrzeń w górę wstępując, dostaliśmy się do nieba bawolkow गोलोक, gōlōka, gdzie znaleźliśmy siedzibę Rādhy bogini, i niezliczoną ilość reszty bawolek, odosobnionych siedzib; górę sto wierzchołkami pokrytą, a na iednym z pomiędzy nich, znajduje się dolina रासमण्डलम् rāsamandalam mianowana, na iakowey bawolkow tanom uroczystym रास rāsa, przewodzić zwykła Rādha; nadto szanownych drzewin las, do którego uczęszczają Krisznō i Rādha, tudzież rzekę Wiradzię, iakowey opis opowiada się w pierwszym rozdziale przez nas tu przedstawionym.

Przewybornie opisany iest Gōlōkus w rozdziale czwartym ręk: Pis: Berl: nastr: 17-21.

O bóstwie Wysznu bardzo rzadko zachodzi wzmianka: znajdujemy go od Kryszny daleko niższym, którego iedynie iest częstką, i o nim pobożnie rozmyśla. Niech nam będzie wolno z wyrazów wyż wspomnianego rozdziału spis przedmiotów obeymującego przytoczyć:

rādhāmādhawayōh kṛtā mahad' wiesnō samudbhawam'

राधामाधवयोः क्रीडा महद् विष्णोः समुद्रवम् ।

Brahman stwórca i zachowawca światow, bogow i stworzeń pan, ma mieć zamieszkanie we dworze trudnym do przystępu, सभा sabhā, दुर्गमा durgamā, napelnionym mędrkami pokutnikow i błogosławionych księżętami, ऋषीन्द्राः r̥sis̥īndrāḥ, मुनीन्द्राः munīndrāḥ, सिद्धेन्द्राः siddhēndrāḥ, to iest: Apsarasow, iakowe skokami, i Gandharwow iakowe śpiewami iego bawia.

Nakoniec Siwen, którego częstokroć Siankarą शङ्करः śaṅkaraḥ mianuje poeta, razem z żoną Pārwati, ma zamieszkanie na gorze Kailāso (coelum) otoczony błogosławio-

nemi i pobożnych książętami योगीन्द्रा: *yōgīndrah*, i również Apsarasow tańcami i Gandharwów śpiewami zabawia się. — Bóstwo to ma mieć wyłączną opiekę nad pobożnymi; wreszcie przydomki jego powszechnie używane tu nawet dostrzegamy, iakoto: हरः *harah*, górny; ईशः *īśah*, pan; महेशः *mahēśah*, wielki pan; पञ्चवक्त्रः *pañcavaktraḥ*, pięciotwarz; त्रिलोचनः *trilōczanah*, troyoczy; चन्द्रशेखरः *czandraśhōkharah*, księżycocinikowy.

Teraz wypada nam przydać niektóre wzmianki o narodzeniu się Kryszny i Rādhy na ziemi, wyjęte z rozdziałów szóstego i siódmego, iakowe się nie znajdują w Rękop: Pism: Paryskim.

Po narodzeniu się Rādhy Yasodzie, Nandi bawolka żonie, Kryszna tak iak przyobiegał, do miasta Mathura wkrólestwie वृत् władzia zwanem, przy rzece Yamuna położonego udał się. Panował tam król Wāsudēwa, Dēwi syn wraz z Dēwaką żoną, córką Dēwaka, syna Ahuka z rodziny Yaduów. Kansa, Dēwaki królowej brat, któremu głos beczialowy ale miedziany oznaymił, że go osmy syn jego siostry, za to, że pierwiastkowo siostrę zabić usiłował, a później od tego zamiaru odstąpił, gdy mu Wāsudēwa przyobiegał, że mu wszystkich synów z Dēwaki urodzonych żywcem odda. Już pożarł Kansa sześciu Wāsudēwa synów, siódmy zaś od Mayi w macicy Rōhini konstellacyi zamknięty, przy życiu zachowanym został. — Gdy się zaś Dēwaki wtym znaydowała stanie, iż osmego syna porodzić miała, Kansa, postawił strażników, coby mu wręczyli syna iak się tylko urodzi. — Dēwaki zaś wczasie ciemney i burzliweynocy Krysznę syna urodziła, iakowego Wāsudēw, na rozkaz samego Kryszny, teyże samey nocy strażników śpiących napadłszy, Nandy dom zdobył, i ztamtąd, gdy Nanda i Yasōda spali, Rādhe ich coreczkę porwał. Jey płaczem strażnicy zesnu przebudzeni, natychmiast ią do Kansa odnoszą, u ktorego Wāsudēw i Dēwaki po wielu prośbach wyjedonywają, aby ią życiem udarował.

Przeistniemy na tem co do historyi Kryszny i Rādhy: przekroczyłbym szranki książeczce tey zakreślone, opowiadając to wszystko co o młodości Kryszny w następnych rozdziałach przyjemnie rozprawia poeta.

Nadmienić tu pokrocie należy o stylu, czyli sposobie pisania Autora tego to Purānu. Jakowy porównyując z owem nayprościeyszym a przytem naywzniośleyszym ro-

działu Krasomowstwa, iskowy dostrzegamy w ręk: Pis: Manu, Rāmāyāna i Mahābhārata, to musimy mimowolnie skłonić się na stronę uczonych, co Purānom nierownie późniejszy początek, od tychto arcy-dzieł naznaczyć usiłują. Znaczenie przedników i przyrostków za czasow naszego poiety, zda się mieć pewnem i w prawidła ujętem, ale najczęściej wtłaczanymi bywają też przedniki i przyrostki do zapelnienia ilości sylab. — Szczególniej przednik i oraz przyrostek च cza, znaczący: co, i, iak, inny, każdy, niektórzy i t. p. w wielu miejscach bezpotrzebny dostrzegamy, i iedynie iako służący do uzupełnienia पादपूर्णाप पदपूर्णाप pādapūrṇāp, padesz puranowego. — Wreszcie w składaniu wierszy zda się używać nasz poieta większej nierownie wolności od starożytnych wieszczków. Ale o ile w tem od prawideł odstępnie, powiedzieć nie śmiem: bo iakie są prawidła złogow (Ślōga) dotąd nam nie wiadomo. Rozprawił wprowadzić o tej mierze mąż w tej gałęzi (u Greków i Latynow) nasybiegleyszy P. Ewald (*), ale iak mi się zdaie z większą niż mu należało zarozumiałością w tej sprawie wyrokował."

Utwor tego to dzieła, możnaby położyć na 332. lat przed naszą Erą za Patryarchy Budhysatwa. — (Zob: pierwszy poszyt str. 161. o tym mędrцу).

Dotąd szanowny nasz młody przewodnik w przypisie powyż wspomnionym. — Mam w rękopismach wiele materyałow co do iloczasu naydłuższych i naykrotszych miarowych wierszy Samskrytu, Prakrytu, Pahlī czyli Pelasgo-Polakow, usiłowałem i niniejszy ułomek ogromnego miarowego poiematu, przy pomocy młodego i prostego Monki मुनि Podlasianina co do iloczasu ująć w prawidła, ale ponieważ moy szanowny przewodnik, czyli raczey przepisujący iego Autora, pierwiastki न द्वा, znać, i त्र द्वा, rodzić, dzislać, różniące się o iedną syllabę, kalecząc, za iedno bierze, iak to spis pomyłek w druku wykaże, przeto okoliczność tę do pomyślniejszey chwili odkładam. — Dla sprostowania pomyłek w druku i dla ułatwienia obeznania się z wymawianiem Oryginału Samskryckiego w Diwa-Nagary, dołącza się Tablica postaci pisma tychże mowy, w porządku narodowym abecadła.

(*) *Ueber einige ältere Sanscrit-Metra. Götting 1827. pag: 8-13.*

Pomyłki w Druku zaszłe.

<i>karta</i>	<i>wiersz</i>	<i>jest</i>	<i>czytaj</i>
2	2	सद्धोपात्	सद्धपात्
»	19	śiaśiapat'	śiapat'
»	21	zaszeptania	czuwańcey
3	4	bhabhandziana	bhayabhandziana
4	6	जीवनम्	जीवनम्
4	9	czuwańcey	czuwańcey
5	1	sárdczam'	sárdbham'
ten sam wyraz sárdczam' na kartach 6, 7, 10, 12, 24, 26, 33 znajdujący się, czytaj wszędzie sárdbham'.			
5	10	wirrāma	wirarāma
6	5	प्रतिक्षापालनाप	प्रतिक्षापालनाप
8	16	pròdhinnana	pròdbhinnana
»	17	तदा	सदा
9	2		कामपाणप्रपीडिताम्
10	10	pragaczazhata	pragaczaczhata
16	5	काननैश्च	काननैश्च
18	16	gaczcha	gaczczha
21	11	प्रिया	प्रियां

<i>karta</i>	<i>czytaj</i>	<i>jest</i>	<i>czytaj</i>
23	8	मानिनीं	मानिनीनां
»	10	dhandayā	dhanayā
25	17	ता	सा
26	16	katiszthaputras'	kaniszthaputras'
27	10	kawanòdo	lawanòdo
»	11	क्वणोदो	लवणोदो
28	16	trih	duh
29	7	wridezaparyantan	wridbhaparyantan
30	1	sāhhwi	sādhwi
31	2	हारस्	हरिस्
34	1	dziānanti	dznanti
»	2	ज्ञानोत्	ज्ञानति
36	15	stutirā	stutiparā
42	5	स्वचक्रम्	स्वच्चक्रम्
44	4	dziānāsi	dznasi
»	17	श्री	श्रीः
46	5	चरणाम्बुजम्	चरणानुजम्
46	7	śiaszah	śieszah
47	5		सुरासुरमुनीन्द्राश्च

Dla łatwiejszego sprostowania niniejszych pomyłek, dołącza się następnie Tablica A: becadłowa Samskritu, w porządku narodowym Polskim ułożona.

TABLICA ABECADŁOWA S A M S K R I T U,

W PORZĄDKU NARODOWYM POLSKIM UŁOŻONA.

A.	B.	C.	D.		E.
अ a, krótkie,	ब ba,	च cza, cz,	द da,	ध d-hwa,	ए é, długie,
आ â, długie,	बु b-ba,	छ cz-cza,	उ da,	ढ dh-wa,	
उ umieszczone	बु b-da,	च् cz-czha,	द d-ba,	ढ dh-ya,	
między gło-	भ bha,	क czha,	द d-bha,	ध d-hya,	
skami, czyta	भ bh-ra,	ह cz-hra,	ह d-bh-ra,	झ d-ma,	
się iak â dli:			ह d-bra,	झ d-ma,	
अः ah, (h nieme	भ्य bh-ya,	ह्य cz-hma,	झ d-bh-ya,	ड d-na,	
ऐ ay, ey, é,	ब्र bra,	अ cz-na,	द d-da,	ढ d-ra,	
ए ay, é,	ब्य bya.	च cz-ra,	उ d-da,	उ d-ra,	
अं am, an, em, en		च cz-wa,	द d-dha,	द d-ri,	
औ lub औ au, ô		छ cz-hya.	ह d-bh-na,	झ d-r-ya,	
			झ d-dh-ya,	ड du,	
			द d-d-ra,	ड dñ,	
			द d-d-wa,	ड d-wa,	
			द d-ga,	उ d-wa,	
			ह d-g-ha,	ड d-w-ra,	
			ह d-g-ra,	झ d-w-ya,	
			ह d-g-ya,	अ d-ya,	
			ह d-gh-ra,	घ d-ya,	
			ध dha,	क dziaha,	
			ढ dha,	ज्ञ dzia, dz, dź,	
			ढ dh-ma,	ज्ञ (ज्ञ) dź-na,	
			ध d-hna,	झ dź-ra,	
			ध d-hra,	झ dź-dzia.	
			ढ dh-ra,		

Kontynuacja Tabelli Abecadłowey Samskrytu.

G.	H.	I.	K.	L.	M.	N.
ग ga,	ह ha,	इ i, krótkie	क ka,	ल la,	म ma,	न na,
ग g-ga,	हु hu,	ई i, długie j,	क k-cza,	ल l-la,	म m-la,	न na,
घ gha,	हृ hù,	य y-wa,	ख kha,	ल l-na,	म m-na,	ण na,
घ gh-la,	हू h-la,	य ya,	क k-na,	ल l-ra, ł.	म m-ra,	ञ n-cza,
घ gh-na,	ह्य h-ma,	य y-ya.	ख kh-ra,	ल lri, rze.	म m-ya.	ञ n-czha,
घ gh-na,	ह्य h-na',		ख kh-wa,	ल lri, rzé.		ञ n-dzia,
घ gh-n-ya,	ह्य h-na,		ख kh-ya,			ङ nga, l: nia,
घ gh-ra,	ह्य h-ra,		ख k-hna,	ल l-ya.		ङ ng-ga,
घ gh-ra,	ह्य h-ri,		क्क, कू k-ka,			ङ ng-gha,
घ gh-ya.	ह्य h-ri,		क्ख, क्ख k-ha			ङ ng-ka,
	ह्य h-r-ya,		क्क k-la,			ङ ng-ksza,
	ह्य h-wa,		क्क k-ma,			ङ ng-nga,
	ह्य h-w-ya,		क्क k-n-ya,			ङ ng-kha,
	ह्य h-ya.		क्क k-ra,			ङ ng-ma,
			क्क k-r-ya,			ङ ng-ya,
			क्क k-sza,			ङ n-na,
			क्क k-t-a,			ङ n-na,
			क्क k-t-ra,			ङ n-na,
			क्क k-t-r-ya,			ङ n-ra,
			क्क k-t-wa,			ङ n-la,
			क्क k-wa,			ङ n-ta,
			क्क k-t-ya,			ङ n-l-ra,
			क्क k-ya.			ङ n-ya.

Kontynuacja Tabelli Abecadłowej Samskritu.

[illegible]

Dokończenie Tablicy Abecadłowey Samskritu.

Znaczenie Półgłosek.	Znaczenie Znamion		Niektórych zgłosek postać		Znaki Liczebne	
	Wierzchnie:	Dolne:	Dawna	Nowa		
ba, '	ai, np: कै kai, ke.	b, np: ब b-ba.	भ bha,	भ	१	1
bha,	au, np: कौ kau.	cza.	च cza,	च	२	2
cza,	é, np: के ké.	da.	छ czaha	छ	३	3
dha,	i krót: कि ki.	dha.	ज dzia,	ज	४	4
dzia,	i dług: की kī.	ka.	घ gha,	घ	५	5
ga,	ó, — को kó.	la.	ह ha,	ह	६	6
gha,	r, — र rma.	lra, krótkie.	क ka,	क	७	7
gra,	m, l, n, यं yam, yan	lrà, długie.	न na,	न	८	8
ya,	} połączenia niektórych po- wyższych zna- mion	na.	उ nga,	उ	९	9
kha,		ra.	म ma,	म	०	0
ksza,		ra, krótkie.				
la,		rà, długie.				
ma,	} zastępujące h, m, n.	ta.				
na,		tha.				
na,	}	u, krótkie.				
na,		ù, długie.				
ncza,	}	wa.				
ndzia,		zmiękcza, czyli skraca wymówie- nie głoski, np: b', ć, d', g', m', n', p', r', t', w'.				
nta,	}					
pa,						
sa,	}					
sia,						
ścza,	}					
sza,						
ta,	}					
tha,						
tra,	}					
wa.						

„ nārāyaṇa uvācya „

॥ नारायण उवाच ॥

« Narow chodzący odwiecza, odpowiada »

1. a) yēṇa vā prārthitah kṛtsna ādźagāma mahitalam'

येन वा प्रार्थितः कृत्स्न आगतम महितलम् ।

W ów czas czule proszony Kṛtsna (Stwórca) szedł pochod na wielki padół (siemię)

- « b) yan yan widhāya bhūmau sa dźagāma swālayan wibbuh

यं यं विधाय भूमौ स जगाम स्वालयं विभुः ॥१॥

iahową idąc przybrał postać na ziemi, szedł pochod i do swego państwa powrócił;

2. a) bharāwatārāṇopāyaṇa dুষṭānam cya wadbōdyamam'

भारवतारणोपायं दुष्टानां च वदोद्यमम् ।

iaś w Bhary 'przemianie podpadł grzechowi, cielesnemu i chciał zniszczyć bezbożnych;

- « b) sarwan tē kathayiszyāmi snwicārya widhānatah

सर्वं ते कथयिष्यामि सुविचार्य विधानतः ॥२॥

wszystko ci wygadam pięknie pomyślane, do nauki ułożone.

3. a) adhunā gōparāpan cya gōkulāgamanan harēh

अधुना गोपतूपं च गोकुलागमनं हरैः ।

Już, iaś bawołą przyiął postać i w rodzinę bawołą wcielił się Gorny,

- « b) rādhā gōpālīkā yēṇa nibōdha kathayāmi tē

राधा गोपालिका येन निबोध कथयामि ते ॥३॥

iaś Rādhā została bawołą i eno niebaday wygadam tobie.

N ā r ā y a ṇ u s i n q u i t :

1. A quo rogatus Krishnus in terram descenderit; quam formam in terra indutus princeps
2. in domicilium suum redierit, dolum incarnationis sub forma Bhāri, impiosque occiden-
3. di conatum: haec omnia tibi narrabo, bene perpensa, ordine exposita. — Jam Haris bubulci formam et quomodo bubulci familiam ingressus sit, a quo Rādhā bubulca facta sit

4. a) śiāṅkhacūḍawadhē pūrwān saṅkśēpāt' kathitān śrutam'

शङ्खचूडधे पूर्व सत्तेपात् कथितं श्रुतम् ।

Jaś Śiāṅkhacūḍak prēmienił się, już poprzednio zaszeptan, wygadane, słyszaneś

- a) adhunā tat' suwistārya nibōdha kathayāmi tē

अधुना तत् सुविस्तार्य निबोध कथयामि ते ॥४॥

teraz też pięknie i obszernie, bylebyś był bacznym, wygamam tobie.

5. a) śrīdāmanāḥ kalalāś cāinwā babbhūwā rādhayā sāha

श्रीदाम्नः कलहम् चैव बभूव राधया सह ।

Szczęśliwego Damanā kalne ściecie się, kłótnia, była powodem że przez Rādhę potężną

- a) śrīdāmā śiāṅkhacūḍas cā pāpāt' tasya babbhūwā ha

श्रीदामा शङ्खचूडश्च पापात् तस्य बभूव ह ॥५॥

Srīdāmā w Śiāṅkhacūḍę prēmianie popadł i to było nieszczęściem

6. a) rādhām śiāśīpā śrīdāmā yāhi yōnin cā mānawīm'

राधां शशाप श्रीदामा याहि योनिं च मानवीम् ।

Radę zaszeptał Śrī-Dāmā „poydź w macię a to w ludzką,

- a) wradźe wradziāṅganā bhutwā wicariszyasi bhūtale

व्रजे व्रताङ्गना भूत्वा विचरिष्यसि भूतले ॥६॥

we wrogów niebie na Wradziāṅkę przemieniona wychodzisz się wspaniale na ziemi”

7. a) bhūtā śrīdāmā śiāśīpāt' sā śrīkrishṇan samuwācā ha

भीता श्रीदामशापात् सा श्रीकृष्णं समूवाच ह ।

Bójąc się Śrī-Damy zaszeptania, ta do Szczęśliwego Stwórcy doskonałego rzekła nieestety!

-
4. narrabo tibi, ausculta. In narratione de Sankhachūḍi morte antea breviter narrata au-
5. dita sunt; nunc vero radem uberius exponens narrabo tibi, ausculta. Dāmāni rixa fuit
6. cum Rādhā, cujus rixae scelere Dāman Sankhachūḍas factus est. Rādhām exsecratus est
Dāman: »ingredere uterum humanum; in Vrajo bubulca facta ambulabis in terra.” Per-
7. terita Dāmānis exsecratione illa Krīṣṇnum allocuta est: »bubulcae formam induam,

- » b) gōpīrūpam' bhawiszyāmi śrīdama mam śīasiapa ha

गोपीरूपम् भविष्यामि श्रीदामा मां शशाप ह ॥७॥

»w bawolki postaci mam zostawać, Szrīdāmā mnie zaszeptać, niestety

8. a) kam' upāyan kariszyāmi wada mām bhabhandziana

कम् उपायं करिष्यामि वद माम् भयभञ्जन ।

»niekiegoż upoienia użyję, zrobię, powiedz mi bolaźni pogromco!

- » b) twayā winā katham' ahan dhariszyāmi swadziwanam'

त्वया विना कथम् अहं धरिष्यामि स्वजीवनम् ॥८॥

»ciebie pozbawiona ktoś mnie udaruje, wesprze, w zachowaniu życia

9. a) Kszanē manyē śiatayugan Kālan nātha twayā winā

क्षणे मन्ये शतयुगं कालं नाथ त्वया विना ॥

»Dla pragnąco chciwego córki umysłu, stowieczny przeciąg czasu będzie dla pozbawionéyciebie

- » b) czakszur nimészawirahād' bhawēd' dagadham' manō mama

चक्षुर्निमेषविरहाद् भवेद् दग्धम् मनो मम ॥९॥

»Pragnący na okamgnienie przewłoka będzie spalaniem umysłu mego

10. a) śīarat pārwana czandrābhan sudhāpūrnānanan tawa

शरत्पार्वणचन्द्राभं सुधापूर्णननं तव ।

»niesiennego pierwszego księżycy światłość, blask, słodyczą napełnionej twarzy twojej

- » b) nātha czakszuśczakōrābhyām piwāmay' aham' ahānśīam'

नाथ चक्षुश्चकोराभ्याम् पिवाम् अहम् अहर्निशम् ॥१०॥

»dla córki co rzęsami ocznemi piję, czerpam dniem i nocą.

8. Dāman me execratus est, Quem dolui faciam? dic mihi, o timoris fractor! Quomodo sine te vitam sustentabo? Sine te, domine, vel momento, quasi centum aeva tempus videtur; oculi nictationis sejunctione cor meum foret combustum. Faciem tuam, splendentem sicut festi autumnalis luna, nectare repletam, palpebris, o domine, horrio

11. a) twam ātmā me manah prāṇa dēhamātran vadāmy' aham'

तम् आत्मा मे मनः प्राण देहमात्रं वदाम्य अहम् ।

»Ty jesteś duszą, ciałą dla mnie, prądem, życiem, bogów matki, mówię, powtarzam

- » b) drishtiḥ śaktiḥ cā cakṣuḥ tvaṁ dīvanam' paramaṁ dhanam'

दृष्टिः शक्तिश्च चक्षुस् त्वं जीवनम् परमं धनम् ॥२१॥

»wzrokiem, sokiem, siłą i widzeniem, ty życiu, czuciem, bogactwami

12. a) swapnē dānān twayi manah smarāmi twatpadāmbudhiam'

स्वप्ने क्षणे त्वयि मनः स्मरामि त्वत्पदान्बुद्धिम् ।

»śpiącęcy, śnaiącęcy, czuwającęcy o tobie umysł, marzę się mi twoje nogi bobuczkowe, lotusowe

- » b) tava dāsyān vinā nātra na dīvāmi kṣaṇaṁ vibhō

तव दास्यं विना नाय न जीवामि क्षणं विभो ॥२२॥

»twojego poddaństwa pozbawiona córka chwili nie pożyję pragnęca twej światłości."

13. a) kṛiṣṇaḥ tadwacchanan śrutvā bhōbhāyāmāś' suṇḍarīm'

कृष्णस् तद्वचनं श्रुत्वा बोधयामास् सुन्दरीम् ।

Kṛiṣṇa takowy głos (vox) wysłuchawszy, zlitował się nad Synowdawczynią

- » b) wakszasi prēyaśin kritvā cakāra nirbhayam cā tām'

वक्षसि प्रेयसी कृत्वा चकार निर्भयां च ताम् ॥२३॥

mówię do czulej, zrobił, aby ją uczynił bezbojaźliwą i iey (rzekł)

14. a) mahitalam gamiṣyāmi varāhē cā varānanē

महीतलं गमिष्यामि वाराहे च वरानने ।

»Na wielki padół ziemi nam iść, gągać, na starym warchlaku i pod warchlaka twarzą

-
11. interdiu noctuque. Tu es anima mea, mens, spiritus, totumque corpus, sic dico, tu es
12. visus meus, vis, oculus, vita summaeque divitiae. Dormiens, vigilans, in te mentem defigo, recorderque pedum tuorum loti; nisi tibi iuservire possam, domine, ne momen-
13. tum quidem vivam, egregie." Cujus sermone audito, Kṛiṣṇus consolatus est pulchram;
14. ad pectus premens amatam, securam eam fecit. »Ego quoque, o pulchra facie praedita

- * b) mayā sārdecam' bhūgamanan dzianma tē pi nirupitam'

मया सार्द्धम् भूगमनं जन्म ते ऽपि निरूपितम् ॥२४॥

moia serdeczna, na ziemię sstąpiwszy zdziałam cię abyś była ciągle piękno-twarzą.

15. a) wradzian gatwā wradzie dēvi' wiharissyāmi kānanē

व्रजं गत्वा व्रजे देवि विहरिष्यामि कानने ।

Wrodziwszy się przybywszy do W'raiu Bogini będziemy wierzgać po lesie.

- * b) mama prānādhikā tvan cza bhayan kin tē mayi sthitē

मम प्राणाधिका त्वं च भयं किं ते मयि स्थिते ॥२५॥

Moia czuła kochanko tobie czegoś się obawiać, kiś to, gdyż ia tam stanę"

16. a) tām' itay' uktwā haris' tatra wirrāma' dñogatpātih

ताम् इत्य् उक्त्वा हरिस् तत्र विरराम जगत्पतिः ।

Tey tak uknęwszy, rzekłszy, Gorny, tam ramienny zwycięzca słoniów, światów pan

- * b) atō hētōr dñagannāthō dñagāma nandagōkulam'

अतो हेतोर् जगन्नाथो जगाम नन्दगोकुलम् ॥२६॥

a to dla tego aby odrodzenie się zdziałać i przejeść w Nandagi (nieskończonego) rodzinę

17. a) kin wā tasya bhayan kasmād' bhayāntakārakasya cza

किं वा तस्य भयं कस्माद् भयात्तकारकस्य च ।

Alęś od kogo takowa boiaśń, przez kogo, boiaśni pogromca przerażonym zostat?

- * b) māyābhayaczahlēnai - nwa dñagāma rādhikāntikam'

मायाभयच्छलैर्न च जगाम राधिकातिकम् ॥२७॥

oto od Mayi boiaśnią zmojaczony, zdziałat pochod do Rādhiki kochanki

- terram adibo; mecum in terram descendere, ibique nasci, tibi decretum est. Vrajum a-
 15. gressa, o dea, ambulabo ibi in sylva. Tu mihi vita es praestantior; quid times, me su-
 16. perstite?" Hanc sic allocutus Haris conticuit ibi mundorum dominus. Hac ex causa
 17. mundorum dominus ingressus est familiam Nandi bubulci. Quid vero? cur huic, vel
 timoris fractori, timor fuit? A Māyā timore deceptus Rādhām adiit. Ambulavit cum

18 a) widzialhari tayā sārdecan gōpawēśian widhāya sah

विज्ञहरि तया सार्द्धं गोपेवेशं विधाय सः ।

wierząc z tą serdeczną w bawoli ubior przebrany dał się widzieć

» b) saha gōpāṅganābhis' csa pratidīnāpālanāya csa

सह गोपाङ्गनाभिस् च प्रतिदिनापालनाय च ॥२८॥

wraz z bawolkami, aby przepowiedzenia dopełnić (doposażyć) i

19. a) brahmanā prārthitah krisznah samāgatya mahitālam'

ब्रह्मणा प्रार्थितः कृष्णः समागत्य महितलम् ।

od Brahmy czule proszony Stwórcy doskonały zastąpił na wielki padół, siemię

» b) bhārdwājanam kritvā dīgama swālayan vibhuh

भारवतारणं कृत्वा दिगम स्वालयं विभुः ॥२९॥

a w Bharę przemianę zrobiwszy, zszedł do swego państwa i tam na powrót świecił.

„ nārada uwacza „

॥ नारद उवाच ॥

Narada (doradca Bogów) odwiecza.

20 a) śrīdāmanah Kalahaś' cchai-nwa kathan vā rādhaya saha

श्रीदाम्नः कल्हस् चैव कथं वा राधया सह ।

Szczęśliwego Damana kalne ścięcie się, kłótnia, iak szasła z Rādhą

» b) sangsēpāt' katham' parwan sanwyasya kathayā-ndhuna

सङ्गपात् कथितम् पूर्व संव्यस्य कथया-धुना ॥३०॥

i Sangha zaszeptanie, padło, zagadnione poprzednio z wyjaśnieniem odgadnij teraz.

18. illo, bubulei habitum indutus, et cum bubuleorum mulieribus, ut promissum servaret.

19. Kṛṣṇus, terram aggressus, Bhāri incarnatione facta, Brahmane rogante, rediit in domicilium suum princeps.

Nāradaus inquit:

20. Dāmanis rixa cum Rādhā quomodo orta est? Hanc, jam antea breviter enarratam, nunc fusiús exponens, narra.

„ śrīnārāyaṇa uvāca ,,

॥ श्रीनारायण उवाच ॥

» Szczęśliwy Narow chodzący odwiecza »

- 21 a) ēkadā rādhikā sārdeśan gōlōkē śrī hariḥ swayam'

एकदा राधिकासार्दे गोलोके श्रीहरिः स्वयम् ।

Niegdyś Rādhikā serdeczna w bawołem niebie ze szczęśliwym Gornym swym lubym

- » b) widziāhāra mahāranyē nirdzianē rāsamanadālē

विजहार महारण्ये निर्जने रासमण्डले ॥२१॥

wierząca po wielkim lesie bezludnym, na roskosz, tańców, dolinie.

22. a) rādhikā sukhāsambhōgād' rūrūdhē na swakampanam'

राधिका सुखसम्भोगाद् रुरुधे न स्वकम्पनम् ।

Rādhikā chciała ciąglej roskosz, rycząc płakiwała niebędąc ze wszystkichin zadowolona

- » b) Kṛttvā wihāraṇ śrī krisṇas tām' adrisztvā wihāya cā

कृत्वा विहारं श्रीकृष्णस् ताम् अद्रष्ट्वा विहाय च ॥२२॥

i czyniła wierszi, wyrzuty: Szczęśliwy Kriszna postrzegłszy że zbytnica, z nią skończył i

23. a) gōpikāṃ wiradziām' anyam śringgārathan dziagāma ha

गोपिकां विरजाम् अन्यां शृङ्गारार्थं जगाम ह ।

bawołkę męzną inną dla ślinogorza, lubwy gorący wyrzawszy, zsziałał pochod do niej niestety!

- » b) wrindāranayē cā wiradziā subhagā rādhikāsamā

वृन्दारण्ये च विरजा सुभगा राधिकासमा ॥२३॥

w Szanownych lesie gdzie wstrzemięśliwa, piękno-bogata Radyce podobna była

Nārāyaṇas inquit:

21. Ambulavit puṇḍam in bovum coelo Haris ipse una cum Rādhā, in sylva magna, deserta, in saltationis planitie. Rādhā, voluptatem fruendi cupidine, reprimere non potuit tremorem. Krisṇus, ambulatione finita, illam, ejus cupiditatem non expleverat, re-
23. linquens, Viriam, aliam bubulcam adiit, voluptatis causa. In Vrindarum sylva Viraja

21. a) tasyā wayasyāḥ suṇḍarāyē gōpīnam śīta kōṭayāḥ

तस्या वयस्याः सुन्दर्यो गोपीनां शत कोटयः ।

Jey towarzyszek synowdarczynich bawolek było sto razy po dziesięć tysięcy

- » b) Kriṣṇa prānādhikā' gōpīdhanyā mānyā cā yōsitām'

कृत्तप्राणाधिका गोपी धन्या मान्या च योषिताम् ॥२४॥

dla Kriṣṇy parno ulubiona w bawolki bogata, rozumna i nayszanowniejsza

22. a) ratha sinhāsanaśthā sā dadarsia harim' antikē

रथसिंहासनस्था सा ददर्श हरिम् अतिके ।

na wozie od lwów ciągnionym stojąca spostrzegła Gornego i na wzajem

- » b) dadarsia śrīharis' tam cā śīaraczczandra nibhānanām'

ददर्श श्रीहरिस् तां च शरच्चन्द्रनिभाननाम् ॥२५॥

spozstrzegł szczęśliwy Gorny tę co jesienno-pełniowej księżycy-twarzy była

23. a) manō hāram sāsyatam cā paśyantīn wakraçakṣusā

मनोहरां सास्यतां च पश्यतीं वक्रचक्षुषा ।

umysł porywająca, najpiękniejsza i patrząca wypukłymi oczami

- » b) sadā śōḍośiawarsziyām' prōḍhinnana wayauwanām'

तदा षोडशवर्षीणाम् प्रोद्धिन्नवयौवनाम् ॥२६॥

ciągle, zawsze, szesnastoletniej młodości wyglądająca, świeżo-twarzy, młodością udarowana

24. a) ratnā langkāraśōbbhādhāyam bhūṣitam sulkatāwāsā

रत्नालङ्कारशोभायां भूषितां शुक्लवासा ।

perlistem iśniejąca ubiorem, kwiecista, ozdobiona białą odzieżą

24. fausta, Rādhāe similis fuit; cui amicae pulchrae erant bubulcarum centies centum mil-

lia. Kriṣṇino vita carior erat bubulea dives, honorataque mulierum. Sedens in pulcherrima curru sede conspexit Harem praesentem, viditque Haris illam, praeditam facie ple-

26. 'lunio simili, animum sapientem, pulcherrimo vultu praeditam, intuentem globosis o-

27. culis', semper sedecim annos natam, progerminante recenti juventute praeditam, gemmę

- » b) pulakānezitasarwāṅgīn Kāmawānaprāpīdītām'

पुलकाक्षितसर्वाङ्गी कामवाणप्रपीउताम् ॥२७॥

włosami lubwę wzbudzaiceniem wszystka pokryta, kupidyna strzałami dosięgniona.

28. a) drisztwā tam śrīharis' tūrnān widzialhāra tayā saha

दृष्ट्वा तां श्रीहरिस् तूर्णं विज्ञहार तया सह ।

Uyrzawszy ią szczęśliwy Gorny, zdurniony zaczął wierzgi swe z nią saras

- » b) puszpatalpē mahāranyē nirdzianē ratnamandapē

पुष्पतल्पे महारण्ये निर्जने रत्नमण्डपे ॥२८॥

na kwiatowém posłaniu wielkiego lasu bezludnego w perłowém ustroniu

29. a) mūrczhām'awāpa wiradziā Krisznāśringgārakautukāt'

मूर्छाम् अवाप विरज्ञा कृष्णशृङ्गारकौतुकात् ।

w zachwycenie wpadła, mężna, wstrzenięśliwa, z Kriszną ślinogorza lubwy kosztując.

- » b) kritwā wakszasi prānēśian kōtikandarpasannibham'

कृत्वा वक्षसि प्राणेशं कोटिकन्दर्पसन्निभम् ॥२९॥

zrobiła odgłosy w parnym, czułym, dziesięć-tysięcznym Kandarpom podobnym.

30. a) tayā - nsaktan śrīharin cza ratnamanadapasansthitham'

तया - सक्तं श्रीहरिं च रत्नमण्डपसंस्थितम् ।

Gdy to się dzieje, a szczęśliwy Gorny w perłowém ustroniu przy ulubionej zostaje,

- » b) drisztwā cza rādhikānyās' cza czakrus' tam cza nīvēdanam'

दृष्ट्वा च राधिकान्याश् च चक्रुस् तां च निवेदनम् ॥३०॥

sposzregły to Rādhī panny i uczyniły ią o tem wiadoiąq.

- ornatus splendore divitem, ornatam candidis vestibis, in cujus toto corpore gaudio erigebantur pili, Kāmadēvī sagittis sauciam. Quam cum vidisset Haris, celeriter jocatus
28. est cum illa in florum strato, in magna sylva deserta, in gemmea villa. Animi deliquium passa est Viraja, cupidine voluptatis cum Krischno, ad pectus premens vitae dominium, innumeris Kandarpis similem. Cui adhaerentem Harem, in villa gemea commo-

31. a) tasmā tu waczanan śrutwā suszwāpa cza rārōda cza

तासां तु वचनं श्रुत्वा सुष्वाप च रुरोद च ।

Ich przeto głos usłyszawszy, zasnęła w mdłości i płaczu

- a b) bhrisān rārōda sā dēvī raktapankadzialōcānā

भृशं रुरोद सा देवी रक्तपङ्कजलोचना ॥३१॥

rzewnie płakała owa Bogini wdziałków pięknych, wodnych oczu

32. a) tā uvācā mahādēvī mān tan darsīyitun kśamān

ता उवाच महोदेवी मां तं दर्शयितुं क्षमाः ।

do teń zawoła wielka Bogini, mnie tego dostrzedz chce się

- a b) yadi satyam' brūta yāyam' mayā sārdecam' pragacczahata

यदि सत्यम् ब्रूत यूयम् मया सार्द्धम् प्रगच्छत ॥३२॥

kiedy prawdę gadacie łącznie zemną serdeczne naprzód kaczycie

33. a) karisīyāmi phalan gōpayān krisznasya cza yathō cžitam'

करिष्यामि फलं गोप्याः कृत्स्नस्य च यथोचितम् ।

zrobię nagrodę, chwałę, bawolce i Krisznie razem iak to przepisano.

- a b) śighram' ānayata - nnyās' cza tayā sārdecan hari priyān

शीघ्रम् आनयता न्यास्य च तया सार्द्धं हरिप्रियाः ॥३३॥

prędko zwołajcie inne co są teń serdeczne Gornego przyjaciółce

34. a) antarwakran sasmitan cza wiśzakumbhasudhāmukham'

अन्तर्वक्त्रं सस्मितं च विष्कुम्भसुधामुखम् ।

Złotliwego i uśniechającego się trucizno-słodko-gębego

-
31. rāntem conspicientes Rādhāś amīcae, hanc certiorē fecerant. Quarum sermone audito obstupuit, flevitque; vehementer flevit dea illa, rubicundō loto similibus oculis praedita.
32. Hās allocuta est magna dea: »num monstrare mihi illum potestis? si verum dicitis vos,
33. mecum procedite. Mercedem dabo bubulcae et Krishno, sicut merentur; celeriter addu-
34. cite alias ab Hare amatas. Malignum istum, ridentem, venenato nectaris ore praeditum,

- » b) dayā śriyaṁ samāgantun yūyaṁ dāsyō na dāsyatha

दयाश्रियं समागतुं यूयं दास्यो न दास्यथ ॥३४॥

udarowanemu ślinogorzem, lubwq, ku mnie wniścia wam poddankom nie dawać.

35. a) tam ēva manadapan ramyaṁ yāta sanwaksayate - śwaram'

तम् एव माण्डपं रम्यं यात संवक्ष्यते - "श्वरम् ।

Tam do owego przyiemnego ustrania ramiennego, potężnego, przyszedłszy; przemowcie do Pana:

- » b) rādhikāwaczanan śrutwā kāścīd' gōpyō bhayānwatāh

राधिकावचनं श्रुत्वा काश्चिद् गोप्यो भयान्विताः ॥३५॥

Rādhiki głos usłyszawszy niektóre z bawolek w boiaźni wpadły ;

36. a) tāh sarwāh sampuṭāndzialayō bhāktinamrātmakandarāh

ताः सर्वाः सम्पुटाञ्जल्यो भक्तिनम्रात्मकन्धराः ।

a tak, wszystkie z sobą połączone dla boiaźni i uszanowania

- » b) tām' ūczuḥ purataḥ sthitwā sarwā ēva priyaṁ satim'

ताम् ऊचुः पुरतः स्थित्वा सर्वा एव प्रियां सतीम् ॥३६॥

doń uknęły w miejscu stojąc wszystkie iey przyjaciółki łaskawey.

37. a) wayan taṁ darśiayisyaṁō wiradziāśahitam' prabhum'

वयं तं दर्शयिष्यामो विरज्ञासहितम् प्रभुम् ।

My tego przedstawimy oczom u Wiradzi bawiącego, przemożnego Pana

- » b) tāsam tu waczanan śrutwā ratham' ārahya sundari

तासां तु वचनं श्रुत्वा रथम् आरुह्य सुन्दरी ॥३७॥

Takowy ich głos usłyszawszy na wóz wsiada Synowdarczyni

35. amore plenum introire, vos, o servae, ne patiamini. Ad amoenam villam accedite, alloquimini principem." Rādhāe voce audita nonnullae bubulae timore affectae sunt; o-
36. mnes illae junctis manibus, reverentia cervices incurvantes, illam allocutae sunt, coram
37. adstantes omnes, amatam, bonam: »Nos illum monstrabimus, apud Virajam commoran-
- tem, principem." Quarum voce audita in currum asecendit pulchra, abiitque cum ter se'

38. a) *dziagāma śārdecan gōpibhis' trisaptasīatakōtibhih*

उगम सार्द गोपीभिस् त्रिसप्तशतकोटिभिः ।

zdziałała pochod wraz z serdecznych bawolic liczbą siedmiu bimilionów

- „ b) *ratnēndrasārarcitan kōtisūryasamaprabham' -*

रत्नेन्द्रसाररचितं कोटिसूर्यसमप्रभम् ॥ ३८ ॥

(wsiadła na wóz) z pereł najsłoneczniejszych niezliczonej ilości, odzorzy samej świetniejszych zrobiony,

39. a) *manindrasārarcitan kalasānam trikōtibhih*

मणिन्द्रसाररचितं कलसानां त्रिकोटिभिः ।

naczyniami pięknie dobranemi, czas wytrzymującemi, trzy kotibów, każdy po 10,000,000. obeymując,

- „ b) *rādhitais' cžitrarādhibhir' dēwaladbhis' cza wirādhitam'*

राजितैश्च चित्रराजिभिश्च ज्वलद्भिश्च च विराजितम् ॥ ३९ ॥

kołami naysięknieyasemi z pośród kół różnobarwnych ozdobiony i isieniejący

40. a) *lakszacakrasāmāyuktam' manōyāyimanōburam'*

लक्षचक्रसमायुक्तम् मनोपायिमनोदरम् ।

stłuszącami innych kół, samych naysiękniejszych umysł pociągających, umysł zwyciężających,

- „ b) *manisārawikārais' cza kōti stambhaih susiōbbhitam'*

मणिसारविकारैश्च कोटिस्तम्भैः सुशोभितम् ॥ ४० ॥

pięknemi, różnobarwnemi i niezliczonemi kolumnami pięknie ozdobiony

41. a) *nānācītrawicītrēna sabītaih sumanōbhuraih*

नानाचित्रविचित्रेण सदितैः सुमनोदरैः ।

iasnością piękną upięknione i połączone, pięknnością umysł porywające,

38. *ptingentis kōtibus bubulcarum; (ascendit in carrum) optimis gemmis compositum, innu-*

39. *merorum solum splendore splendentem, ex optimis margaritis confectum, innumeris va-*
sibus, splendentibus, multicoloribus, fulgentibus splendentem; innumeris rotis praedi-

40. *tum, animum commoventem, animum rapientem: ornatum innumeris variarum marga-*

41. *itarum columnis, quae cum versicolori ornamento conjunctae, animum rapientes, mar-*

- » b) sindūrākāramanibhir' madhyadēśiawibbūszitaih

सिन्दूराकारमणिभिर् मध्यदेशविभूषितैः ॥४१॥

do szkarłatu podobnemi w środku stojącemi i świetniejącemi

42. a) ratnakritrimasinhaś' eza rathaczakrōdbhāsansthītaiḥ

रत्नकृत्रिमसिंहैश् च रथचक्रोद्भसंस्थितैः ।

z pereł zrobionymi lwami, co nad kołami, berłami stały,

- » b) czaturlakṣaparimitaiś' cziṭraghanatāsamanwitaiḥ

चतुर्लक्षपरिमितैश् चित्रघण्टासमन्वितैः ॥४२॥

czterykroć stotyście wynoszącemi, piękną ilością dzwonków otoczonymi,

43. a) cziṭranūpurāśiōbhādhyaīr' wiczitraś' eza 'wirādītām'

चित्रनूपुरशोभाधैर् विचित्रैश् च विराजितम् ।

w najpiękniejsze miasta, budowle lubwy, upięknione perłami urządzony;

- » b) ratimandīralakṣaiś' eza ratnaśārawinirmītaiḥ

रतिमन्दिरलक्षैश् च रत्नसारविनिर्मितैः ॥४३॥

w drzwi dyamentowe tysięczne i perłowo-piękne opatrzone,

44. a) manīśārakawātaiś' eza śiōbhītaiś' cziṭrarādībhīḥ

मणिसारकवाटैश् च शोभितैश् चित्रराजिभिः ।

unoszący niezliczone zakątki lubwy, z najpiękniejszych pereł zrobione,

- » b) manīndrasārakalasaśiēkharōddhāwalitair'a - yutam'

मनीन्द्रसारकलसशेखरोद्भवलितैर् युतम् ॥४४॥

ozdobiony perłowemi łozami lubwy, perłowemi puharami bez liku opatrzone,

42. garitis minio similibus in medio distinctae erant; leonibusque e gemmis confectis, supra

rotos stantibus, quater centum millia efficientibus, varia tintinnabula gerentibus, pedum

43. annulis ornatis, versicoloribus; gestantem innumeras aediculas voluptarias, e pulcherri-

44. mis gemmis confectas, ornatas portis gemmeis, fulgentibus, quae splendebant gemmeis

45. a) bhôgadrawyasamayuktan wësiadrawyasamanwitaṃ'

भोगद्रव्यसमायुक्तं वेश्मद्रव्यसमन्वितम् ।

w bogactwa wwiązany doskonale piękne, w ubiory obwity,

- » b) śiôbbhitan ratnaśiôyyābhī ratnapātraghāṭanwitaṃ'

शोभितं रत्नशय्याभी रत्नपात्रघटान्वितम् ॥ ४५ ॥

ozdobiony w perłowe łoża, w perłowe puhary okwity

46. a) harinmaninam wëdīnam samôbhēna samanwitaṃ'

हरिन्मणीनां वेदीनां समूहेन समन्वितम् ।

górn-o-wspaniałymi ołtarzami z zielonych pereł doskonale uwity,

- » b) kung'kumābhamaninam cza sôpānakôṭibhir'a - yutaṃ'

कुङ्कुमाभमणीनां च सोपानकोटिभिर् युतम् ॥ ४६ ॥

łółto-krokosowemi rzędami pereł ubrany, dziesięć-milionowemi

47. a) syamantakaiḥ kaustubhaiḥ' cza rūcakaiḥ prawaraiḥ' tathā'

स्यमतकैः कौस्तुभैश् च रुचकैः प्रवरैस् तथा ।

syamantakow, kaustubow i ruczakow przedniech, iako też

- » b) padmakritrimakôṭīnam śiatakaiḥ' cza suśiôbbhitaṃ'

पद्मकृत्रिमकोटीनां शतकैश् च सुशोभितम् ॥ ४७ ॥

z padmy wyrobami, tysiączeni i pięknie upstrzony.

48. a) cītrakānanawāpibhir' wiśiṣṭabhir' wirādzitaṃ'

चित्रकाननवापीभिर् विशिष्टाभिर् विराजितम् ।

pięknemi lasami, wodami przewybornemi odznaczony,

-
45. vasibus coronisque, praeditum rebus voluptariis, tectumque vestibus; ornatum lectis
46. gemmeis, praeditum gemmeis poculis; ornatum multitudine altarium ex viridibus gem-
mis confectorum; instructum innumeris scalis gemmarum crocei coloris; Syamantacis,
47. Kaustubhis, eximiisque Ruchacis; ornatum innumeris loti artificijs; variis sylvis et a-
48. quis, eximiis, distinctum; ex optimis gemmis confectum, vasum splendore coronatum;

- b) ratnéndrasāraraezitan kalasōddāśwalaśiēkharam'

रत्नेन्द्रसाररचितं कलसोद्भवलशेखरम् ॥ ४८ ॥

z pereł naylepszych iaśniejącemi naczyniami uwieńczony,

49. a) śiatayōdzianam' ūrdhhan cza śiatayōdzianawistritam'

शतयोजनम् उर्ध्वं च शतयोजनविस्तृतम् ।

na sto yodżianow wysoki, na sto yodżianow rozpostarty,

- b) pāridziātaprasūnānām' mālākōtiwirādzitam'

पारिजातप्रसूनानाम् मालाकोटिविराजितम् ॥ ४९ ॥

'parydżiatow naypiękniejszych wieńcami tysięcznemi odznaczony,

50. a) kundānam karawīranam yūthikānam tathain-wa cza

कुन्दानां करवीराणां यूथिकानां तथैव च ।

kundanow, karawiranow, yuthikanow i tym podobnych

- b) suczārūczampakānam cza nāgēśianām' maṇḍharaiḥ

सुचारुचम्पकानां च नागेशानाम् मनोहरैः ॥ ५० ॥

piękno-csaruiącemi czampakanami i nageśianami umysł porywającemi,

51. a) mallikānām mālātinām' mādhawīnam sugandhinām'

मल्लिकानाम् मालतीनाम् माधवीनां सुगन्धिनाम् ।

mallikanow, małatinow, maḍhawinow piękno-pachnących

- b) kadambānam cza mālānam kadambaiś' cza wirādzitam'

कदम्बानां च मालानां कदम्बैश्च च विराजितम् ॥ ५१ ॥

kandambanami i małanami kandabowemi wystroiony,

49. centum yōjana altum, centum yōjana latum; distinctum innumeris coronis Pārijāti florum, Kundorum, Karavīrorum, Yūthikarum; pulchrorum Champakorum, Nāgēsorum

50. eximiis, Mallikarum, Mālātium, Mādhavium odoratarum, Kadamborum, coronarum mul-

51. titudine refulgentem, ornatum innumeris coronis lotorum mille foliis praedictorum; va-

52. a) sahasradalapadmanām' mālāpadmair' vibhūṣitam'

सहस्रदलपद्मानाम् मालापद्मैश्च विभूषितम् ।

tysięckwiatowych padmy wieńców 10,000,000. ukwiecony,

- » b) caitrapuspādyānasarah Kānanaiś' cā vibhūṣitam'

चित्रपुष्पोद्यानसरः काननैश्च विभूषितम् ॥५२॥

rozliczno - kwiatowemi ogrodami, wodami, lasami upięknione,

53. a) sarwēśam syandanānam cā śrēśṭhan wāyuvaham' param'

सर्वेषां स्पन्दनानां च श्रेष्ठं वायुवहम् परम् ।

ze wszystkich najpiękniejszy i najlepszy, wiatrem kołysany, parny,

- » b) satsūksamawastrasārānam warair' ācchāditan waram'

सत्सूक्ष्मवस्त्रसाराणां वरैश्च आच्छादितं वरम् ॥५३॥

najpiękniejszemi i nyciejszemi tkaninami pokryty, przewyborny,

54. a) ratnadarpanalakṣṣānam śītakaiś' cā samanvitam'

रत्नदर्पणलक्षणां शतकैश्च समन्वितम् ।

perłowemi tysięcznemi zwierciadłami doskonale obwity,

- » b) śvētucāmarakōtibhir' wāḍramusṭiwirāḍitam'

श्वेतचामरकोटिभिश्च वज्रमुष्टिविराजितम् ॥५४॥

świecniącemi muszlami bez liku i dyamentami wyrządzony,

55. a) czandanāgūrūkastūrīkung'kumadrumaczarczaitaih

चन्दनागुरुकस्तूरीकुङ्कुमद्रुमचर्चितैः ।

nieslicznemi ogrodami, kasturu, minii i modrzewu upięknione,

52. riorum florum hortis, aquis, sylvis instructum: omnium curruum optimum, venti velocitate vectum, eximium, tenuibus vestibus tectum, eximium, innumeris speculis gem-
53. meis instructum, albis muscariis innumeris, adamantium multitudine splendentem, in-
54. structum innumeris stratis Pārijāti florum, quae unctae erant odoratis lignis, moscho et

- » b) páridziátaprasúnánam kótitalpawirádzitam'

पारिज्ञातप्रसूनानां कोटितल्पविराजितम् ॥५५॥

paridziátow piękno-twarzych rozliczanemi niwami wyrządzony,

56. a) kótighanatásamdyuktam' patákákótibhir' yutam'

कोटिघण्टासमायुक्तम् पताकाकोटिभिर युतम् ।

niezliczoną ilośćią dzwonków i chorągwi upiękniony,

- » b) ratnaśiayyákótibhiś' cza caitrawadérapariczczadaiś

रत्नशय्याकोटिभिश् च चित्रवज्रपरिच्छदैः ॥५६॥

perłowemi łóżami tysięcznemi co były dyamentami pokryte ozdobiony,

57. a) czandanáktaiś' czampakánam kung'kumaiś' cza wiwarczitaish

चन्दनाक्तैश् चम्पकानां कुङ्कुमैश् च विवर्चितैः ।

z czandanu, czampaku poduszkami wysłany,

- » b) puszpápadhánasanyuktaiś śringgárárhábhīr' anwítam'

पुष्पोपधानसंयुक्तैः शृङ्गारार्हाभिर अन्वितम् ॥५७॥

w kwiatowe naypiękniejsze przedmioty lubwy obwity,

58. a) adriśyair' aśrutair' drawyaiś sundaraiś' cza wibhászitam'

अदृश्यैश् अश्रुतैश् द्रव्यैः सुन्दरैश् च विभूषितम् ।

niewidziane, niesłyszane prawdziwie synowdarczynię ukwiecony,

- » b) éwam' bhútád' rathát' turnam' awarúhya haripriyá

एवम् भूताद् रथात् तूर्णम् अवरुद्धा हरिप्रिया ॥५८॥

na owym wozie będąc, ieżdząc zdurniona prędko wysiadła gornego kochanka,

56. croci ligno, praeditum innumeris tintinabulis et vexillis, gemmeisque lectis, qui erant

57. tecti variis adamantibus, uncti Chandano et Croco, praediti florum pulvinaribus, volptati convenientibus, ornatum rebus pulchris, nunquam visis, nunquam auditis.

58. Cum ex curru ita comparato celeriter descendisset Haris amata, repente aggressa est

59. a) dśiagāma sahasā dēvi tan ratnamanadapam' munē

ज्ञगाम सहस्रा देवी तं रत्नमाण्डपम् मुने ।

i dśiata pochod skohów bogini, do tego to perłowego ustroia mędrca!

- a b) dwārē niyuktan dadarśia dvarapālam' manōharam'

द्वारे निपुक्तं ददर्श द्वारपालम् मनोहरम् ॥५९॥

przy drzwiach nadobnego wyrzała dworu rzędcę unysł poryjwającego,

60. a) laksagōpapariwritan smēṛānanasarōrūham'

लक्षगोपपरिवृतं स्मेराननसरोरुहम् ।

steintysięcy bawolków otoczonego, twarzy piękno-bobuszkowej

- a b) gōpan śrīdāmanāmānan śrīkrissnapriyākingkaram'

गोपं श्रीदामनामानं श्रीकृष्णप्रियकिङ्करम् ॥६०॥

bawolka śridama nazwaniem, Szri Krysznie sprayiającego słuskę,

61. a) tam' uwācya rūṣā dēvi raktapangkadśialōcana

तम् उवाच रुषा देवी रक्तपङ्कजलोचना ।

temu rzeknie gñiewliwa bogini, wdzięków pięknych wodnych oczu

- a b) tūraṇ gaeccha gaeccha tūraṇ ratilampatakīṅkara

दूरं गच्छ गच्छ दूरं रतिलम्पटकिङ्कुर ॥६१॥

durniu kaczoj, kaczoj p'ecz duraku, ciemności lubieżnika służalca

62. a) kīdrīṣṭim' mataparam kāntam drakszyāmi twatprabhōr' aham'

कीदृशीम् मत्परां कातां द्रक्ष्यामि त्वत्प्रभोर अहम् ।

jakąś obecną maciorę, parną kochankę wyrzę twego przełożonego ia?

59. dea villam gemmeam, o sapiens. Ante januam collocatum conspexit janitorem pulcher.
60. "rimum, innumeris bubulcis cinctum, expanso vultus loto praeditum, bubulcum, Dā.
61. "mānam nomine, Krishni servum dilectum. Hunc allocutā est iratā dea, rubicundō lo-
to similibus oculis: "procul abi, abi procul, ibidinosi domini serve! "Qualem aliam
62. domini tui amatam conspiciam?" Rādhāe voce audita, impavidus a fronte stans, illam

- » b) rādhikāwacchanan' śrutwā nih śiṅgkah puratah sthitah

राधिकावचनं श्रुत्वा निःशङ्कः पुरतः स्थितः ॥६२॥

Radhyki głos wysłuchawszy niczén niesachwiany przy mieście stoiący

63. a) tām' éwa na dadau gantun wētrapānir' mahābalaḥ

ताम् एव न ददौ गन्तुं वेत्रपाणिर् महाबलः ।

tam tey nie daje wniścia w kiy uzbroiony wielki bawoł.

- » b) tārnan' cza rādhikānayaśi' cza śrīdāmānan' sakingkaram'

तूर्णं च राधिकान्याम् च श्रीदामानं सकिङ्करम् ॥६३॥

a zduraczone radhiki panny i Damana i jego słuźalców

64. a) balēna prērayāmāsuh kōpēna sphuritādhārāḥ

बलेन प्रेरयामासुः कोपेन स्फुरिताधराः ।

bawołków w parny sposób rozkobiecone, spuchłouste (odganiaty).

- » b) śrutwā kōlābalaḥ śiābdan' gōpikānam hariḥ swayam'

श्रुत्वा कोलाहलं शब्दं गोपिकानां हरिः स्वयम् ॥६४॥

wysłyszawszy gniewliwą kłótnię i szeptanie bawołek gorny, a swoiq

65. a) dēnātwā cza kōpitam rādhām' antardhānan' cakāra ha

ज्ञात्वा च कोपितां राधाम् अन्तर्धानं चकार ह ।

znając, co to są słośliwa rādha, między tén, zrobił niestety (zemdlal)

- » b) viradziā rādhikāśiābdād' antardhānan' harér' api

विरज्ञा राधिकाशब्दाद् अन्तर्धानं हरेर अपि ॥६५॥

Viradzia radhiki saszeptaniem, między tén gornego upadłego

63. introire non passus est, baculum gerens, pervalidus, celeriterque Rādhāe amicae Dā-

64. mānem ejusque servos vi propulerunt, labiis ira trementibus. Audito tumultuoso sono

65. bubulcarum, Hariḥ ipse, Rādhām iratam cognoscens, evanuit. Viraja, Rādhāe clamore Hareṁ evanidum videns, Rādhāe timore percussa, vitam reliquit animi attentionis vi,

66. a) drishtwā rādhābhayārtatā sā dīakau prānamī' cza yōgatah

दृष्ट्वा राधाभयार्त्ता सा तद्धौ प्राणाम् च योगतः ।

myrawszy, radhy bojaźnią wstrząśniona wysionęła życie z pokuty.

» b) sadyas' tatra saridrūpan taczcharīram' babhūwa ha

सद्यस् तत्र सरिद्रूपं तच्छरीरम् बभूव ह ॥६६॥

zaraz tam w piękną rzekę icy popioły niestety!

67. a) wyāptan cza wartulākāran tayā gōlōkam' ēwa cza

व्याप्तं च वर्तुलाकारं तया गोलीकम् एव च ।

zmieniły się, co płynęła po okrągłym bawotów niebie, co

» b) kōtiyōdzianawistīrnam' prasthē 'tinimanam' ēwa cza

कोटियोजनविस्तीर्णम् प्रस्थे ऽतिनिम्नम् एव च ॥६७॥

była 10,000. yodżianów szeroką, była nagięłąwą

68. a) daigharyē daśiagunan czārā nānāratnakaram' param'

दैर्घ्यं दशगुणं चारु नानारत्नकरम् परम् ।

naszczycie gór (), dziesięćrazy dłuższą, dziesięćcio-łaskową, piękno-twarze perły rodzącą, prze-
wyborną.*

iti prathamah sargah

इति प्रथमः सर्गः

kończy się, przechodzi pierwszą część.

66. subitoque ibi corpus ejus in fluminis formam abiit, quod fluxit per rotandum bovum

67. coelum, fuitque decies millies mille yōiana latum, profundissimum in montis cacumine,

68. et decuplo longius, pulchrum, varias gemmas procreans, praestans.

(*) Tu jest mowa o mlecznym drodze.

śrinārāyaṇa uvācā

॥ श्रीनारायण उवाच ॥

» Szczęśliwy narow chodzący odwiedza. »

1. a) rādhā ratigriban gatwā na dadarśia harim' munē

राधा रतिगृहं गत्वा न ददर्श हरिम् मुने ।

Rādhā do ciemności domu idąc, nie postrzegła gornego o mędrca!

- » b) wiradziām cā saridrūpam driszwā gēhan dzigāma sā

विरज्ञां च सरिरूपां दृष्ट्वा गेहं जगाम सा ॥१॥

a Wiradzię co była piękną rzeką spostrzegłszy, do domu zdziałała pochod.

2. a) śrī krisnō wiradziām driszwā saridrūpām' priyam satīm'

श्रीकृष्णो विरज्ञां दृष्ट्वा सरिरूपाम् प्रिया सतीम् ।

Szczęśliwy Kriszna zaś Wiradzię wyrzawszy piękną rzekę, przyjaciółkę nadobną,

- » b) nēcāi rūrōda wiradziātirē nīramanōharē

उच्चै रुरोद विरज्ञातीरे नीरमनोदरे ॥२॥

uczył ią rykiem nad Wiradzi brzegiem, wodą umysł porywającą.

3. a) mamāntikan samāgacchā prēyasīnām' parē varē

ममात्तिकं समागच्छ प्रेयसीनाम् परे वरे ।

Do mnie kochanko doskonala kaczay, iessze czulsza przez parną wodę.

- » b) twayā winā-han subbhagē kathan dźīwāmi sundari

त्वया विना-हं सुभगे कथं जीवामि सुन्दरि ॥३॥

Ciebie pozbawiony ja, piękno-błoga, jakże żyć mogę synowdarczyni!

Nārāyaṇus inquit:

1. Rādhā, voluptatis domum ingressa, non vidit Harem, o sapiens! et Virajam fluminis forma indutam videns, domum rediit. Krishnus vero, Virajam amatam, bonam, fluminis forma indutam videns, alta voce ploravit ad Virajae ripam, pulcherrima aqua praeditam.
2. »Ad me veni, dilectarum optima, egregia; sine te, fausta, quomodo vivam, pulcherrima?»

4. a) nadyadhisztatridēwi twam' bhawa mūrtimatī sati

नद्याधिष्ठातृदेवी त्वम् भव मूर्तिमती सती ।

»Rzek nadstawczynio, trzy boginio! tobie było przeznaczoném umrzeć, zostać matką i nadobną

- » b) mamā - nśiszā rūpawatī sundarī yōsizam warā

ममा - "श्रीमा रूपवती सुन्दरी योषितां वरा ॥ ४ ॥

przez moje życzenie piękna-wodo, synow-darczynio, odmłodziła wodą.

5. a) pūrwarūpācā' cza saubhāgyād' idānim' adhikā bhawa

पूर्वरूपार्च च सौभाग्याद् इदानीम् अधिका भव ।

Pierwotną nadobnością, co się zbogaciła, podobną Rādhyce bądź ;

- » b) purātanan śiarīram tē saridrūpam' abhūt' sati

पुरातनं शरीरं ते सरिद्रूपम् अभूत् सति ॥ ५ ॥

pierwotne ciało w popioły przeszło, piękno-twarza przybądź nadobna,

6. a) dīalād' utthāya cza - gacchzba widhāya nutanam tanām'

जलाद् उत्थाय चा - गच्छ विधाय नूतनां तनूम् ।

z wod najlepsza obyś wykaczła na widok przemienionem ciałem."

- » b) ādziagama harēr' agran sakszād' rādhē - n - wa sundarī

आज्ञगाम हरेर अग्रं साक्षाद् राधे - व सुन्दरी ॥ ६ ॥

I szłała pochod ku gornemu ogrzanemu zostawszy Radzie podobną synowdarczyni.

7. a) pitawastraparīdhānā smērānanasarōrūhā

पीतवस्त्रपरीधाना स्मेराननसरोरुहा ।

w płowo-żółtą odzież ubrana, bobuczko-twarza, piękno-ocza

4. Fluviorum rectrix dea, corpus induit, bona, mea benedictione formosa, pulchra, mulie-
5. rum optima. Formam priorem prosperitate nunc supera; corpus tuum superius in fluvii
6. formam abiit, bona. Surge ex undis, aggere, corpore novo assumpto." Advenit ad
Harem pulchra pariter ac Rādha, flavis vestibus induta, expanso vultus loto, intuentem
7. yitāg dominam adspiciens globosis oculis, clunium femorumque pondere laborans, tur-

- » b) paśyautam' prānanāthan cza paśyanti wakračaksuszā

पश्यत्तम् प्राणनाथं च पश्यन्ती वक्रचक्षुषा ॥ ७ ॥

patrząca, na parnością przeiętego i uyrzana wypukło-ocza,

8. a) nitambaśrōṇibhārātata pinōnanatapayōdharā

नितम्बश्रोणिभारार्त्ता पीनोन्नतपयोधरा ।

szadka i lędźwi ciężarem obarczona, grubo-cyca, mlekiem udarowana.

- » b) mānini māninīnam cza gadziēndramandagāmini

मानिनी मानिनीं च गजेन्द्रमन्दगामिनी ॥ ८ ॥

szanowna z nayszanowniejszych i jak słońców książę wspaniale postępująca,

9. a) sundari sundarīnam cza dhandayā mānyā cza yōsitām'

सुन्दरी सुन्दरीणां च धन्या मान्या च योषिताम् ।

synowdarczyni z pomiędzy synowdarczyni, maistna, rozumna i młoda,

- » b) czārūczampakawarnābha pangkawimbādhārā varā

चारुचम्पकवर्णाभा पङ्कविम्बाधरा वरा ॥ ९ ॥

czaruiqco-czampakowego pępek, piękno-wimbadhawych wargów

10. a) pangkadādimawidsiābhā dantapang'ktimanōharā

पङ्कदाडिमवीजाभा दन्तपङ्क्तिमनोहरा ।

piękno-dądrymowego widzenia, zębów piękności umysł porywających,

- » b) śīratpārwanaczandrāsā phullēndīwaralōczanā

शरत्पार्वणचन्द्रास्या फुल्लेन्दीवरलोचना ॥ १० ॥

iesienno-pełniowo-księżycy-twarza, lelio-wodno-ocza

8. genibus erectisque mammis praedita, honorata inter honoratas, lente incendens seque

9. ac elephantorum princeps, pulchra inter pulchras, dives, honorandaque mulierum, pulcherrimi Champaci colore refulgens, labiis Vimbo similibus praedita, pulchra, splendens

10. sicut Dādimi semen, dentium serie animum rapiens, facie plenilunio simili praedita, o-

11. a) kastūriwindunā sārdezan sindūrawindūsiḥbhītā

कस्तूरिविन्दुना सार्द्धं सिन्दूरविन्दुशोभिता ।

bobrowo (kastorowo) kroplista, serdeczna, modro-syndowemi kropkami ozdobiona,

- » b) czārūczampakāsiḥbhadhayā suetzārūkarawīyutā

चारुचम्पकशोभाया सुचारुकरवीयुता ॥११॥

czaruięcego czampaku nadobnościami obdarowana, piękno-czaruięcemi barwami karawiów obwita,

12. a) ratnamanadalaganadasthā bhūszitā ratnamālayā

रत्नमण्डलगाणउत्था भूषिता रत्नमालया ।

perłowe obwody na polcach maięca, kwiecista, perłowo-wienkowa,

- » b) gadziamauktikanāśāgrā muktāhārawirāḍḍitā

गजमौक्तिकनासाग्रा मुक्ताहारविराजिता ॥१२॥

słoniowo-perłisto-nosa, wdzięki porywaięcemi wyrządzona,

13. a) ratnakangkanakēyūrāczārūsiangkḥakarōḍḍāḍḍwālā

रत्नकङ्कणकेयूरचारुशङ्करोज्ज्वला ।

perłowo-naręcznica i naramnica, wyborzeni muszlami świecęca,

- » b) kinginīḍziāśābdādhya ratnamandzirarandḍitā

किङ्किणीजालशब्दाया रत्नमञ्जीररञ्जिता ॥१३॥

dzwonkowych siatek dźwiękiem udarowana, perłowemi nanośnikami świetniejąca.

14. a) tam eza rūpawatin drisztwā prēmōdrēkam dīagatpatih *

तां च रूपवतीं दृष्ट्वा प्रेमोद्रेकां जगत्पतिः ।

tę iak nadobną wyrzał parnościami dręzoną, światów, słońców pan

11. culisque loto expanso similibus; moschi gutta praedita, minii guttis ornata, pulcherrimi Champaci decore ornata, eximiis. Karavibus redimita, gemmarum orbem in genis habens,
12. ornata gemmarum corona, naso elephantorum margaritae simili praedita, margaritarum
13. linea splendens, gemmeis brachialibus armillisque, eximiis conchis nitens, tintinnabulo-
14. rum retis sono praedita, gemmeis pedum ornamentis refulgens. Quam cum vidisset for-

- n b) czakārā-linggānān tūrnān czuczumba cza mahūr' muhuh

चकारा- "लिङ्गं तूर्णं चुचुम्ब च मुहुर मुहुः ॥२४॥

zrobił lekką zduraczony, i pocałował ię wielokrotnie,

15. a) nānāprakāraśringāraṇ wiparītādikaṇ wibhū

नानाप्रकारशृङ्गारं विपरीतादिकं विभुः ।

rozmaite przekorne ślinogorza rozpalony świetnieięcy

- n b) rahasi prēyasim' prāpya czakāra cza punah punah

रहसि प्रेयसीम् प्राप्य चकार च पुनः पुनः ॥२५॥

przemożny, przeczulięcy powtarzając, zrobił; ię została pełną a pełną.

16. a) wiradziā sā radziōyuktā dhritwa wīryam' ayōyakam'

विरजा सा रजोयुक्ता धृत्वा वीर्यम् अयोपकम् ।

Mężna ona natężeniem wsrussona przyymując nadludzkie nasienie natychmiast zasłaca cęę

- n b) sadyō babbūwa tatrai-wa dhanyā garbhawati sati

सद्यो बभूव तत्रैव धन्या गर्भवती सती ॥२६॥

saras została tam ubogaconą, skarbami nadobna,

17. dadhāra garbham' īśiasya diwyaṇ warsaśiatan cza sā .

दधार गर्भम् ईशस्य दिव्यं वर्षशतं च ता ।

udarowana bogactwy Pana ubostwionego iesieni sto ie nosiła

- n b) tatah sā susuwe tatra putran' sapta manōharān'

ततः सा सुसुवे तत्र पुत्रान् सप्त मनोहरान् ॥२७॥

a po upłynieniu tego czasu, tamże siedmiu wysunęła synów umysł porywających.

15. mosam, amore distinctam, mundorum dominus, celeriter illam amplexus est, osculatusque iterum iterumque. Omnium generis amores, contrarium et reliquos, princeps, in
16. solitudine amatam adeptus, exercuit iterum iterumque. Viraja illa, impetu acta, concipiens sperma illud, extemplo gravida facta est, dives illa, bona, gestavitque divinum principis foetum per seculum; tum vero ibi septem filios pulcherrimos enixa est. Ma-

19. a) mātā sa saptaputranam śrikriśnasya priyā satī

माता सा सप्तपुत्राणां श्रीकृष्णस्य प्रिया सती ।

Matka ta siedmiu synów szczęśliwego Kryszny przyjaciółka zadowolona syta;

- » b) tathau tatra sukhāśinā sārdecam' putrais' cza saptabhih

तस्यौ तत्र सुखासीना सार्दम् पुत्रैश्च सप्तभिः ॥२४॥

pozostała tam chciwa synów serdecznych z synami siedmio.

19. a) ēkadā harinā sārdecan wrindāranyē sunirdzianē

एकदा हरिणा सार्दं वृन्दारण्ये सुनिर्झनि ।

Niekiedy z górnym serdecznym w szanownych lesie pięknie bezładnym

- » b) wiśāhāra punah sadhwi śringgārāsaktamāṇasā

विज्ञहार पुनः सार्धो मृङ्गारासक्तमानसा ॥२५॥

wierzała pełna zadowolenia, do ślinogorza (lubwy) zwrócony umysł mając,

20. a) ētasminan' antarē tatra matuh krōdan dīagāma ha

एतस्मिन् अन्तरे तत्र मातुः क्रीडं जगाम ह ।

W tejże chwili tam do towarzystwa matki z płaczem działa pochod niestety!

- » b) katiśāhaputras' tasyāś' cza bhrātribhi pīditō bhiyā

कतिष्ठपुत्रस् तस्याश्च भ्रातृभिः पीडितो भिया ॥२०॥

najmniejszy (najmłodszy) z synów jej co od braci był napętlonym bojaźnią.

21. a) bhītan swatanayan drisatwā tatyādīa tam kripānidhih

भीतं स्वतनयं दृष्ट्वा तत्याज तां कृपानिधिः ।

W bojaźni uświęcony, wyrawszy, co się dzieje, ją opuszcza,

18. ter illā septem filiorum, Krishni amata, bona, remansit ibi, laete commorans cum filiis

19. septem. Aliquando cum Hare in Vrindarum sylva deserta ambulavit iterum bona, ani-

20. mo in amorem defixo. Eodem momento ad matris gremium accurrit filius ejus mini-

21. mus, a fratribus timore affectus. - Filium perterritum videns, illam reliquit Haris, mi-

sericordia plenus; in gremium recepit puerum illa, Krishnū Rādhāe domum abiit,

- » b) kródé czakára bālan sā krisznō rādhāgrihan yayan

क्रोडे चकार बालं सा कृष्णो राधागृहं ययौ ॥२१॥

Gdy zaspokoia krzyczącego chłopca, Kryszna do kukurzyśka Rādhya odchodzi,

22. a) prabōdhya bālan sā sādhwī na dadarsīa - ntikē priyam'

प्रबोध्य बालं सा साध्वी न ददर्शा त्तिके प्रियम् ।

Zaspokojeniem chłopca zadowolona, nieostrzeża już przyjaciela.

- » b) wilalāpa bhrisīan tatra śringgārādriptomānasā

विललाप भृशं तत्र शृङ्गारादप्रमानसा ॥२२॥

W żalu pogrążona płacze tam, ślinogórzem lubwy strapionego umysłu.

23. a) śiāśiāpa swasutan kōpād' kawanōdō bhawiszyati

शशाप स्वसुतं कोपाद् कवणोदो भविष्यति ।

Zaszeptata swego syna gniewliwa: »aby Oceanem został"

- » b) kadā - pi tē dzialan kēczyn' na khādiszyanti dźiwīnā

कदा - पि ते जलं केचिन् न खादिष्यति जीविनः ॥२३॥

»oby nie pił twej wody, żaden i to nigdy, żyjący."

24. a) śiāśiāpa sarwān' bālamś' cza yāntu mūdha mahītalam'

शशाप सर्वान् बालांश्च यातु मूढ महीतलम् ।

I zaszeptata wszystkich chłopców, »aby poszli głupcy na wielki padół, ziemski,

- » b) gaczacchadhwan cza mahim' mūdha dziambudwipam' manōharam'

गच्छच्च महीम् मूढ जम्बुद्वीपम् मनोहरम् ॥२४॥

»kacząc wam wielkim głupcom (należy) na Dziambu dwunóg (wyspę) umysł porywającą,

23. Postquam puerum consolata est illa, amatum non praesentem vidit, vehementerque lamentata est, animo amore perfuso. Exsecrata est filium irata: »Oceanus fiet! Nunquam ulli homines aquam tuam bibent." Exsecrataque est omnes filios: »Stulti terrae solum adeant! Descendite in terram, in amoenum Jambudvipam. Ubi vero sedes erit,

25. a) sthitir' nu kutra yuszmákam' bhwiszyati prithak' pritiak'

स्थितिर नु कुत्र पुष्माकम् भविष्यति पृथक् पृथक् ।

a stanqwezy tam, kaźdemu bawić się należy, wesóło a wesóło!

- b) dwipē dwipē sthitin kritwā tisthantu sukhinah sutāh

द्वीपे द्वीपे स्थितिं कृत्वा तिष्ठन्तु सुखिनः सुताः ॥२५॥

Na wyspach, na wyspach stanqwezy, niech zrobią osadę, pięknie pokinione syny

26. a) dwipasthābhir' nadibhiḥ' cza sāha kṛīdantu nirdziane

द्वीपस्थाभिर् नदीभिश् च सह क्रीडन्तु निर्जिने ।

na wyspach osiadłszy, z rzekami co skaczę, niech igrają bezludnemi.

- b) kaniśtō mātrīśāpāc cza lawanōdō babbūwa ha

कनिष्ठो मातृश्रापाच् च लवणोदो बभूव ह ॥२६॥

Naymnieyszy, matki zaszeptanie, co'mu Oceanem być kazala niestety!

27. a) kānisthah kathayāmāsa matrīśāpan cza bālakān'

कनिष्ठः कथयामास मातृश्रापं च बालकान् ।

Naymłodszy, wygadał matki zaszeptanie wszystkim chłopcom.

- b) ādziagamur' trīh khitāh sarwē mātrīstānan cza bālakāh

आजगमुर दुःखिताः सर्वे मातृस्थानं च बालकाः ॥२७॥

I zdziałali pochod tarcī pokorę wszystkie do matki mieszkania chłopaki,

28. a) śrutwa wiwaranān' sarwē pradziagamur' dharanītalām'

श्रुत्वा विवरणं सर्वे प्रजगमुर धरणीतलम् ।

a usłyszawszy wyrok wszyscy czuli, zdziałali pochod na darowany im padoł.

25. singulis vobis? in qualibet insula sedem figentes commorabuntur filii lacti; cum insu-

26. larum flaviis ludent in deserto." Minimus exsecratione matris oceanus factus est; nar-

27. ravitque pueris matris exsecrationem. Omnes pueri dolore afflicti accesserunt ad locum

28. matris. Audita sententia descenderunt in terrae solum, inclinati ad pedem matris, re-

- a b) pranamya czaranam' mātur' bhaktinamrātmakandharāh

प्रणम्य चरणम् मातुर भक्तिनम्रात्मकन्धराः ॥२८॥

przejeści czułością przed matką karki skłaniaią aby iej nie zmarkotnić.

29. a) saptadwīpē samudrāś' cza sapta tasthur' wibhāgasiah

सप्तद्वीपे समुद्राश् च सप्त तस्थुर विभागशः ।

Na siedmiu wyspach i morzach siedmiu stanęli ubogaceni

- a b) kanissthād' wridezaparyantan dwigunan dwigunam' munē

कनिष्ठाद् वृद्धपर्यन्तं द्विगुणं द्विगुणम् मुने ॥२९॥

od najmłodszego do najstarszego, zostawiając przestrzeń dwu łask, dwu łask omędrca

30. a) lawanēksurusurāsrpirdadhidugdhadzialārnavāh

लवणेक्षुसुरासर्पिर्दिधिदुग्धजलार्णवाः ।

oceanu, soli, cukru, spiritusu, mleka, i wód sławnych dla naw,

- a b) étēszam cza dzialam' prithwyam śiasyārthan cza bhawiszyati

एतेषां च जलम् पृथ्व्यां शस्यार्थं च भविष्यति ॥३०॥

a wybrane te wody na ziemi upragnionemi ciagle będą.

31. a) śiaptāh samudrāh saptai - nwa saptadwīpam wasundharām'

शप्ताः समुद्राः सप्तै - व सप्तद्वीपां वसुन्धराम् ।

Zaszeptani siedząc na morzach siedmiu i na siedmiu wyspach przybranych w wody,

- a b) rūrūdhur' bālākāh sarwē mātribhratrīśucza - nwtāh

रुधुर बालकाः सर्वे मातृभ्रातृशुचा - न्विताः ॥३१॥

plakali chłopaki wszyscy, matki i braci pozbawieniem ćwiczeni.

29. verentia cervices incurvantes. Manseruntque singuli septem oceani in septem insulis, a minori usque ad majorem binorum gunorum spatio relicto, o sapiens, maria salis, sacchari, liquoris spirituosii, butyri, oxygalaktus, lactis et aquae; horumque aqua in terra
30. exoptatum erit. Exseeratione afflicti oceani septem terram, septem insulas complecten-

32. a) rārōda cza bhriśian sâhlwī putrawiczaczêdakâtārâ

रुरोद च भृशं साध्वी पुत्रविच्छेदकातरा ।

I płakała rzewnie zadowolona (matka) synów pozbawieniem katowana

- » b) murczhām' awāpa śiōkēna putrānām' bhartar' ēwa cza

मूर्खाम् अवाप शोकेन पुत्राणाम् भर्तुर एव च ॥३२॥

w zachwycenie wpadła stroskana, o synach w obawie tudzież o tym co był iéy.

33. a) tam śiōkasāgarē magnam widānāya rādhikāpatih

तां शोकेसागरे मग्नां विद्याय राधिकापतिः ।

Ją przeto tak w trosk' oceanie pogrążoną poznawasy Rādhiki pan,

- » b) ādziagāma punas' tasyāh smērānanasārōrūhah

आज्ञागाम पुनस् तस्याः स्मिराननसरोरुहः ॥३३॥

zdziałał pochód znowu do niej zmierniacey, twarzą bobuczkowey

34. a) driszwā harin sâ tatyādzia śiōkan rōdanam' ēwa cza

दृष्ट्वा हरिं सा तत्पज्ञा शोकं रोदनम् एव च ।

Spostrzegłszy górnego, ta potaszczyła troski i płacze owe cą

- » b) ānandasāgarē magnā driszwā kântam' babhūwa ha

आनन्दसागरे मग्ना दृष्ट्वा कान्तम् बभूव ह ॥३४॥

ią, bez końca pogrążały, naginały, a zobaczywszy lubego zastała wesołą,

35. a) czakāra śriharin krodē wiradziā tu smarātura

चकार श्रीहरिं क्रोडे विरज्ञा तु स्मरातुरा ।

Zrobiła przystęp górnemu, na płacze mężna nie pamiętaiąc

-
32. tem, cinxerunt filii omnes, matrem fratresque lugentes. Valdeque flevit bona, filiorum sejunctione perturbata; stuporem ingressa est sollicitudine propter filios et maritum.

33. Hanc in moeroris oceanum demersam cognoscens Rādhē maritus, iterum eam adiit, ex-

34. panso vultus loto. Hareem conspiciens reliquit moerorem fletumque, et, conspecto ama-

35. to, in gaudii oceanum demersa est. Récepitque Hareem in gremium Viraja, amore ap-

» b) tam eza putraparityaktam haris' tusthō babhāwa ha

तां च पुत्रपरित्यक्तां हारस् तुष्टो बभूव ह ॥३५॥

Ta co synow potaszczyła, gdy górny przy niędy stanął została wesołą.

36. waran tasyai dadau prītyā prasannawadanēkszanah

वरं तस्यै ददौ प्रीत्या प्रसन्नवदनेक्षणः ।

A tymczasem dał pragnącej, proszących mów nie chciwy, (odpowiedź)

» b) kântē nītan tawa sthānam' āgamiszyāmi niścitam'

कांते नित्यं तव स्थानम् आगमिष्यामि निश्चितम् ॥३६॥

»Kochanko! odtąd przy tobie stać będę, przybywanie nie zniszczeie.

37. a) yathā rādhā tatsamā twam' bhawiszyasi priyā mama

यथा राधा तत्समा त्वम् भविष्यसि प्रिया मम ।

Tak iak Radhice, toż samo tobie być należy przyjaciółką moją.

» b) putrān' drakṣyasi nītan twam' madwarasya prabhāwatah

पुत्रान् द्रक्ष्यसि नित्यं त्वम् मद्वरस्य प्रभावतः ॥३७॥

»Synów oglądać będziesz ciągle ku tobie miodowej moją potęgą.»

38. a) itay' uktawantan śrīkrisznan wasantan wiradziāntikē

इत् उपकृतवन्तं श्रीकृष्णं वसन्तं विरज्ञांतिके ।

Tak hukaiącego szczęsnego Krisznę, wieśniaczego przy Wiradzi,

» b) drishtvā rādhāwayasyaś' eza kathayāmāsur' īśwarim'

दृष्ट्वा राधावयस्यासू च कथयामासुर ईश्वरीम् ॥३८॥

dostrzegłszy to Radhy wieszczki, doniosły co gędano swej pani

-
36. gra, eaque, filiis orba, oblectatus est Haris. Gratiam illi dedit libenter, benevolo vultu intuens; »amata, profecto semper locum tuum aggrediar. Aequae ac Rādhā, eidem
37. similis, tu dilecta mihi eris; filios semper videbis, gratiae meae praestantia." Sic lo-
38. quentem Kṛishnum, habitantem apud Virajam, cum vidissent Rādhe amicae, narraverunt

39. a) śrutwā rūrōda sā dēvī suszwāpa krōḍhamandirē

श्रुत्वा रुरोद सा देवी सुष्वाप क्रोधमन्दिरे ।

Usłyszawszy to płacząca ta bogini, zasnęła wełzow oceanie.

- b) ētasminan' antarē krisznō džiagāma rādhikāntikam'

एतस्मिन् अन्तरे कृष्णो जगाम राधिकान्तिकम् ॥३९॥

W tej chwili gdy się to dzieje, Kriśno zszedł pochod do Radhy kochanki,

40. a) sa tasthau rādhikādwārē śrīdāmana saha nārada

स तस्थौ राधिकाद्वारे श्रीदाम्ना सह नारद ।

i zastanowił się przed Radhiki dworem, ze Szczęsnym Damanem i Naradą.

- b) rāsēśvarī harin driszwā rūstō-nwāczā-npriyam' purah

रासेश्वरी हरिं दृष्ट्वा रुष्टो वाचा प्रियम् पुरः ॥४०॥

Tańców pani, gornego uyrzawszy, złośliwie rzecze do przyjaciela przy mieście,

41. a) matto bahutarah kāntā gōlōkē santi hē tawa

मत्तो बहुतराः काता गोलोके सन्ति हे तव ।

„Lubieżniku, za wiele kochanek w bawolin świecie jest dla ciebie;

- b) yāhi tāsam sannidhānam' mayā tē kim' prayōdzianam'

याहि तासां सन्निधानम् मया ते किम् प्रयोजनम् ॥४१॥

idź do doskonałszych, nadobniejszych, a mnie co z tobą czułością przejść do czynienia.

42. a) wiradziā prēyaśi kanta saridrūpā babhuwa ha

विरज्ञा प्रेयसी काता सरिरूपा बभूव ह ।

Wiradzia czuła kochanka piękną rzeką została, niestety.

39. dominae. Quo audito flevit dea, dormivitque in irae domicilio. Eodem momento Kri-

40. shnus adiit Rādhā, stetitque ad januam Rādhāe una cum Dāmane et Nārado. Rādhā,

41. Harem videns, irata invisum allocuta est: „Heus tu in bovum coelo plures, quam me, habes amatas; ad eas accede, quid tibi mecum negotii? Viraja cara, dilecta, in fluvii

42. formam abiit, corpore relicto me timens; nihilominus tu illam adia. Ad ejus ripam

- * b) dēhan tyaktwā mama bhayāt' tathā-pi yāsi tām' prati

देहं त्यक्त्वा मम भयात् तथा 'पि यासि ताम् प्रति ॥४२॥

bstwo potaszeszywszy mnie się bojąc, tę byś zoczył do niej chodzisz

43. a) tattirē mandiran kritwā tistha tistha cza yāhi tām'

तत्तिरि मन्दिरं कृत्वा तिष्ठ तिष्ठ च याहि ताम् ।

Nad iey brzegiem mieszkanie zrób, tam mieszkay, mieszkay, i idź do niej!

- * b) nadī 'babbhūwa sā twan cza nadō bhawitum' arhasi

नदी बभूव सा त्वं च नदो भवितुम् अर्हसि ॥४३॥

rzekę została i tobie bębyś był rzekę mocno życesz.

44. a) nadasya nadyā sardezan cza sanggamō guṇawān' bhawēt'

नदस्य नद्या सार्द्धं च सङ्गमो गुणवान् भवेत् ।

Rzeki z rzeką serdeczność, aby się mieszały, łask pełną będzie.

- * b) swadziātāu paramā prītiḥ śīyaṇē bhōdzianē sukhāt'

स्वजातौ परमा प्रीतिः शयने भोजने सुखात् ॥४४॥

każdy działa największą wesołość, w leżeniu i w używaniu szczęście!

45. a) tēwacūdāmanēh kridā nadyā sārdezan' ahō wata

देवचूडामणेः क्रीडा नद्या सार्द्धम् अहो वत ।

Ten co cudowny utwor rzeki serdeczny perłę mówię pozna,

- * b) mahādzianah smēramukhaḥ śrutwā sadyō bhawissyati

महाजनः स्मेरमुखः श्रुत्वा सद्यो भविष्यति ॥४५॥

wielkim się stanie; bobuczko-ustym usłyszawszy to zaraz zostanie.

-
43. domum extrus ibique mane; adi illam! ipsa fluvia facta est, atque te fluvium fieri oportet. Fluvii cum fluvia congressus prosper erit. Quisque ex genere suo maximam voluptatem percepit in decumbendo et epulando. Quicumque dei gemma cristati voluptatem ex fluvia perceptam audierit, nae! illius facies efflorescet sicut lotus. Qui ri-

46. a) yē twam wasanti sarwēśīan tē kin dānanti twanmanah

ये त्वां वसन्ति सर्वेशं ते किं जानोत त्वम्नः ।

Ci co przy tobie mieszkają wszechmocny, ledwie znają twój pomysł;

» b) bhagawān' sarwabhūtātma nadin sambhōktam' icchezhati

भगवान् सर्वभूतात्मा नदी सम्भोक्तुम् इच्छति ॥४६॥

ubóstwiony, wszystkich jestestw żyjących dusza, z rękami obcować sobie życzy."

47. a) itay uktwā rādhikā dēvī virarāma rūśā-nvitā

इत् उपक्ता राधिका देवी विरराम रुषा-न्विता ।

I tak huknąwszy Rādhika, bogini mężna, zwycięzka, złośliwa ustała, zwinęła się.

» b) 'uttasthau bhūmiśīyanād' gōpilakṣa samanvitā

उत्तस्थौ भूमिष्यनाद् गोपीलक्षसमन्विता ॥४७॥

powstała dotąd na ziemi siedząc, bawolek tysiącem tysięcy obwita otoczona;

48. a) kāścica' cāmarahastāś cā kāścit' suksamam śiukākārāḥ

काश्चिच् चामरहस्ताश् च काश्चित् सूक्ष्मांशुकाकराः ।

każde co nieśmiertelność trzymały i każde co piękne cienkie ubiory robiły,

» b) kāścit' tāmbūlahastās' cā kāścin' mālāwarākārāḥ

क्लाश्चित् ताम्बूलहस्ताश् च काश्चिन् मालावराकराः ॥४८॥

niektóre iey betulę noszące, a niektóre wielkie wieńce robiące,

49. a) wāsītōdakārāḥ kāścit' kāścit' padmawarākārāḥ

वासितोदकराः काश्चित् काश्चित् पद्मवराकराः ।

pachnące wody dsierzące, niektóre inne, bobuszkowe towary niosące,

46. pam tuam accolant, omnipotentis, num hi mentem tuam noverunt? Almus iste, o-

47. mnum animantium animus, cum fluvia coire cupit!" Quae cum dixisset Rādhā dea, cessavit furore repleta, surrexitque e terre cubili, bubulcarum lakṣo circumdata; qua-

48. rum aliae muscaria tenentes, aliae tenues vestes gerentes, aliae betulam, aliae pulcher-

49. rimas coronas; aliae odoratam aquam, aliae pulcherrimos lotos, aliae minium, aliae cro-

- » b) káścizit' sindúrahastás' cza kaścizit' kung'kumawahikáh

काश्चित् सिन्दूरहस्ताश् च काश्चित् कुङ्कुमवाहिकाः ॥ ४९ ॥

niektóre syndowy modrzew dźwigaiące, a niektóre krokosowe barwy wiozące,

50. a) káścizid' wárahastás' cza kaścizid' kadđđzialawáhikáh

काश्चिद् वारकहस्ताश् च काश्चित् कज्जलवाहिकाः ।

'niektóre towary trzymające, a inne w kadziach wodę wiozące,

- » b) wénuwinákaráh káścizit' kaścizit' kangatikákárah

वेणुवीणाकराः काश्चित् काश्चित् कङ्कतिकाकराः ॥ ५० ॥

w graniu na piszczałkach biegłe, każda, każda, w dęciu w muszlę i na gitarze biegła,

51. a) kaścizid' áwirahastás' cza yantrahastás' cza kaścizana

काश्चिद् आवीरहस्ताश् च यन्त्रहस्ताश् च काश्चन ।

inne grzebienie niosące i inne przedmioty dzierżące, czynią co im nakazano.

- » b) sugandhitáilahastás' cza kaścizana prémadóttamáh

सुगन्धितैलहस्ताश् च काश्चन प्रेमदोत्तमाः ॥ ५१ ॥

piękno-pachnące powonień naczynia niosące, czynią co im nakazano przewyborne.

52. a) karatálakaráh kaścizin' madhuhastás' cza kaścizana

करतालकराः काश्चिन् मधुहस्ताश् च काश्चन ।

W dawaniu poklasków biegłe, każda słodczyce dźwiga iak iey nakazano;

- » b) káścizin' mridangga muradžiamuralitálakárikáh

काश्चिन् मृदङ्गमुरजमुरलीतालकारिकाः ॥ ५२ ॥

inne na bębnach i piszczałkach biegłe, podług przepisów czynią swą służbę.

50. cum, aliae fragrantia gramina; aliae collyriis illitae, aliae eximias tibias citharasque

51. tenentes, aliae pectines; aliae vasa, aliae odorata olea, maximum gaudium afferentes,

52. aliae manibus modos indicantes, aliae mel gerentes, aliae tympanis et tibiis modulan-

53. a) sanggitanipunāḥ kāścit' kaścin' nartānatatparāḥ

सङ्गीतनिपुणाः काश्चित् काश्चिन् नर्तनतत्पराः ।

W skokach i tańcu doskonałe, każda podług rozkazu, toczy taniec czuła.

- b) krīḍāwastu karāḥ 'kāścin' madhu hastāś cā kaśczana

क्रीडवस्तुकराः काश्चिन् मधुहस्ताश् च काश्चन ॥५३॥

W krotophilach biegle, każda słodycze nosi iak iey nakazano.

54. a) sudhā pātrakarāḥ kāścid' agni'gbrapitakarāḥ parāḥ

सुधापात्रकराः काश्चिद् अग्निप्रपीठकराः पराः ।

Inne naczynia słodyczy dźwigają, inne ławeczki, stołeczki czułe

- b) wēśiawastukarāḥ kāścit' kaśczic' czaranaśewikāḥ

वैश्वस्तुकराः काश्चित् काश्चिच् चरणशेविकाः ॥५४॥

w ubieraniu biegle, każda, każda, piękne nośi ozdoby,

55. a) putandziolikarāḥ kāścit' kaścit' statirā warāḥ

पुटान्जलिकराः काश्चित् काश्चित् स्तुतिपरा वराः ।

w pochwałach biegle, każda, każda, w oddawaniu czci czuła, rozprawia.

- b) ēwan katiwidhāḥ santi radhikāpuratō munē

एवं कतिविधाः सन्ति राधिकापुरतो मुने ॥५५॥

Tak to każda uczona będąc w Rádhyki miećcie działu, mędrca!

56. a) wabirdēśiasthitāḥ kāścit' kōṭisīḥ kōṭisīḥ sadā

वर्दिदेशस्थिताः काश्चित् कोटिशः कोटिशः सदा ।

Zewnątrz stojące, iakich było tysiące milionów, spokojne

-
53. tes; aliae cantus peritae, aliae saltationi addictae, aliae oblectationis res gerentes, aliae
54. mel; aliae nectaris vasa, aliae scabellulae, aliae ornamenta gerentes, aliae pedes veneran-
55. tes; aliae manus implicantes, aliae laudibus eam efferentes, eximiae. Sic varia agentes
56. apud Rádham steterunt, o sapiens; aliae extrinsecus stantes innumerae, aliae amicae an-

- » b) kâśczid' dvaraniyuktâś' cza wayasyâ wêtradbharikâh

काश्चिद् द्वारनियुक्तांश्च वयस्या वेत्रधारिकाः ॥५६॥

Inne przy drzwiach dworu nadobne i przeszorne w kcie uzbroione,

57. a) krisznam' abhayantaran gantûn na dadur' dwârasansthitam'

कृष्णम् अभयतरं गतुं न ददुर द्वारसंस्थितम् ।

Krysznę odstraszały, wniśćcia nie dając przy samym dworze stojącemu.

- » b) purah sthitan tam' prâniśian râdhâ punar' uwâcza sâ

पुरः स्थितं तम् प्राणेशं राधा पुनर उवाच सा ॥५७॥

Przy mieście stojącemu, temu życia panu Râdhâ znowu rzeknie:

58. a) nâ nurâpam' atyakathyam' ayôgyam' atikarszanama

ना नुरूपम् अत्यकथ्यम् अयोग्यम् अतिकर्षणम् ॥५८॥

bezwstydnie, po katowsku, suchwale, w nuygorazszych wyrazach. —

» râdhikô' - uwâcza »

॥ राधिको - वाच ॥

» Râdhiki głos »

59. a) hê kriszna wiradziâkânta gaczczha' matapuratô harê

हे कृष्ण विरझाकांत गच्छ मत्पुरतो हरे ।

Ha! Kriszno, Wiradzi kochanku! kaczay od mego miasta Gorny!

- » b) kathan czalasi mam lola raticzaurâ. ntilampata

कथं चलसि मां लोल रतिचौरा - तिलम्पट ॥५९॥

Jakże cielesnością mnie napadasz lubieżniku, nocny ciuro, nierzędniku!

57. te januum collocatae, fustibus armatae, Krishno, januum aggredienti, introitum non con-

58. cesserunt. Quem vitae dominum, a fronte stantem, Râdhâ iterum allocuta est, sermone haud aequo, infando, insolenti, acerbato.

Râdhâ inquit:

59. »Heus, Krishne, Virajae amate, abi a me, o Haris! Quomodo lascivia me petis? libidi-

60. a) śigram' padmāvatīn' gacczha ratnāmālm' manōharām'

श्रीघ्नम् पद्मावतीं गच्छ रत्नमालाम् मनोहराम् ।

Jak najprzódzcy do lelio-bobuszkowcy, kaczący, do perlowo-wienkowcy unysł porywaiącycy;

• b) adharam wanabālam wā rūpēnā-npratimam wradzia

अधरां वनबालां वा रूपेणा-प्रतिमां व्रज ॥६०॥

lub inney nie darney leśney bawolki, co iest piękniejszy i parniejszy do wradzania się.

61. a) hē nadikānta dēvēśia dēvānam cza gurōr' gurō

हे नदीकांत देवेश देवानां च गुरोर् गुरो ।

hey! rzeki kochanku, boże bogów i nauczycielu ich nauczyciela.

• b) maya dānātō si bhādran tē gacczha gaccha mamā-śramāt'

मया-ज्ञातो ऽसि भद्रं ते गच्छ गच्छ ममा-श्रमात् ॥६१॥

Mnie znaną iest dobroć twoja, kaczący, kaczący, mnie sromocący! uschnij, wyjdź z tą.

62. a) śiaśwat' tē mānuszānam cza wyawahāraś' cza lampata

शश्वत् ते मानुषाणां च व्यवहारश् च लम्पट ।

Zawsze ty ludzkiemi sprawami zaięty i nierządnością;

• b) labha tām' mānuszān yōnin gōlōkād' wradzia bhāratam'

लभ ताम् मानुषीं योनिं गोलोकाद् व्रज भारतम् ॥६२॥

lub-że ią z ludzką macicą w bawoleń niebie, wrodź się w Bhārata rodzinę (na ziemi)

63. a) hē suśīlē śiaśikalē hē padmāwati mādhami

हे सुशीले शशिकले हे पद्मावति माधवि ।

Przebóg Suśīlo! Śiaśikalo! przebóg Padmawato! Madhawo!

60. nose, voluptatis fur, gāneo! Celeriter aggredere loto praeditam, gemmis coronatam, a-

nimum rapientem, seu villiorem aliquam sylvae filiam adi, forma eximiam. Heus! flu-

61. viae amate, deorum domine, deorumque magistri magister, a me iussus es, macte esto,

62. egredere ex sede solitaria mea. Semper tu rebus humanis occupatus es, libidinose! ingre-

63. . dere uterum humanum! e bovum coelo descende in Bharatam! Heus Susīla! Sasīkala! Pad-

- » b) niwāryatam cza dhūrtēa-yam' asyā-ntra kim' prayōdzianam'

निवार्यतां च धूर्तेऽयम् अस्या-त्र किम् प्रयोजनम् ॥६३॥

niedopuszczcie aby ten niegodziwiec do mnie się zbliżył przeczyszczy.

64. a) rādhikāwaczanan śrutwā tam' ūczur' gōpikā harim'

राधिकावचनं श्रुत्वा तम् ऊचुर गोपिका हरिम् ।

Radhiki głosu wystuchawszy tu hukną bawolki do Gornego,

- » b) hitan tathyan cza winayan sāran yat' samayōczitam'

हितं तथ्यं च विनयं सारं यत् समयोचितम् ॥६४॥

słowy takimi co pozbawione były złości iako też były nayprzyswoitszemi:

65. a) kāsāzīt' ūczur' iti harē gaczczha sthānāntaran kszanam'

काश्चिद् ऊचुर इति हरे गच्छ स्थानांतरं क्षणम् ।

Jedne huknęły tak: »Gorny kaczay do mieszkania inney pragnący,

- » b) 'rādhā kōpāwanayanē gamiszyasi mahiśwarīm'

राधाकोपावनयने गमिष्यसि महेश्वरीम् ॥६५॥

a gdy Radha w gniewie się zaspokoi, przyjdiesz do wielkiej pani,"

66. a) kāsāzīt' ūczur' iti harin kszanan gaczczha grihāntaram'

काश्चिद् ऊचुर इति हरिं क्षणं गच्छ गृहांतरम् ।

Inne huknęły tak: »gorny pragnący kaczay zaraz do kukrzyska inney,

- » b) twayai-nwa wārdhitā rādhā twam winā kaś cza rakszati

त्वयै-व वर्धिता राधा त्वां विना कश् च रक्षति ॥६६॥

od ciebie wspierana Radha, ale ciebie pozbawiona ktoś ją wesprze?"

64. māvatī! Mādhavis! arceatur inhonestus iste! huic quid heic negotiū?" Rādhāe voce au-

dita, bubulcae Harem allocutae sunt sermone blando, vero, modesto, optimo, tempori

65. conveniente. Aliae Kṛiṣṇo dixerunt: »statim aliud domicilium adeas; ubi Rādhāe ira

66. ablata erit, redibis ad dominam." Aliae: »statim aliam domum intra! a te Rādhā aucta

67. a) kâśczid' ūczur' iti prēmna rādhikāyā harim' munē

काश्चिद् ऊचुर इति प्रेम्णा राधिकाया हरिम् मुने ।

Niektóre huknęły tak, przywiązane do Radhyki, do górnego: »Mędrco!

- » b) kszanan wrindāwanan gaczcza mānāpanayanāwadli

क्षानं वृन्दावनं गच्छ मानापनयनावधि ॥६७॥

pragnący, do szanownych lasu kaczą, aż do umysłu zaspokoienia."

68. a) kâśczid' itay' ūczur' śian cza parihāsaparan waczah

काश्चिद् इत् ऊचुर ईशं च परीहासपरं वचः ।

Niektóre tak huknęły do Pana a to nienawistnemi wyrazami:

- » b) mānāpanayanam' bhaktyā māninyāh kurū kāmuka

मानापनयनम् भक्त्या मानिन्याः कुरु कामुक ॥६८॥

»umysł zaspokój iej bóstwa uczczeniem, działaczu kłótni.

69. a) kâśczanō-ūczur' iti śian tan yāhi dźiayāntaran'tawa

काश्चनो- "चुर इती- "शं तं याहि जायातरं तव ।

Inne huknęły tak do Pana tego: »idź do dźiayki innej twojej,

- » b) nō 'nupaśiaya phalan nātha kārīśyāmō yathō-nczytam'

नो ऽनुपश्य फलं नाथ करिष्यामो यथो-चितम् ॥६९॥

nie spodzieway się nagrody... my córki zrobimy iak przepisano.

70. a) kâśczanō-ūczur' iti harin sasmitam' puratah sthitam'

काश्चनो- "चुर इति हरिं सस्मितम् पुरतः स्थितम् ।

Niektóre huknęły tak do górnego śmiejącego się, a przy mieście stojącego,

-
67. est, sine te quis eam tuetur?" Aliae Rādhae benevolentia sic allocutae sunt Harem: »statim in Vrindarum sylvam proficiscere usque ad sedationem irae." Aliae sic dominum allocutae sunt sermone acerbo: »iram iratae adoratione aufer, libidinoso!" Aliae sic dominum allocutae sunt: »alteram tuam feminam adi; noli mereedem expectare, domine! nos faciemus, sicut aptum erit." Aliae sic Harem allocutae sunt, ridentem; a fronte adstantem:

- » b) gatwā samīpam' utthāya mánāpanayanaṁ kurā

गत्वा समीपम् उत्थाप मानापनयनं कुरु ॥७०॥

Kaczaj bliżej, w najlepszym umyśle przeprosiny зроб."

71. a) kāscaṇḍo - uccur' iti prānanāthan gōpyō durakṣaram'

काश्चनो - "चुर इति प्राणनाथं गोप्यो दुश्चरम् ।

Inne huknęły tak do Pana życia iako bawolki naydurnieysze

- » b) kaḥ kṣamāḥ sāmpratān drashtuṁ rādhikāmukha pangkadziam'

कः क्षमः साम्प्रतं द्रष्टुं राधिकामुखपङ्कजम् ॥७१॥

«Któż zapragnie z bliska, oglądać Radhyki twarz piękno-Łobuczkową?"

72. a) kāscaṇḍo - uccur' iti vibhūm wradzia sthānāntaraṁ harē

काश्चनो - "चुर इति विभुं ब्रज स्थानांतरं हरे ।

Inne huknęły tak do Przeciwiećnego: «wróć się do innej siedziby Gorny!

- » b) kōpāpanayanē kālē punarāgamanān tava

कोपापनयने काले पुनरागमनं तव ॥७२॥

a gniew gdy zaspokoī czas, znowu powrócić tobie należy."

73. a) kāscaṇḍo - uccur' it dan tom' pragalabhāḥ pramadōttamā

काश्चनो - "चुर इती - दं तम् प्रगल्भाः प्रमदोत्तमाः ।

Niektóre huknęły do niego suchwałe, nayczulszego:

- » b) 'wayan twam wārapiszyāṁḍo na cchēd' yāhi grīhāntaram'

वयं त्वां वारयिष्यामो न चेद् याहि गृहांतरम् ॥७३॥

«Jeżeli od nas ty poskromionym być nie chcesz, idź do kukrzyśka innej."

71. «propius accede, surge, iram aufer!" Aliae bubulcae sic vitae dominum acerba voce allocutae sunt: «cuinam nunc facultas est, Rādhāe vultus lotum videndi?" Aliae sic allo-

72. cutae sunt principem: «aliud domicilium intra, o Haris, ubi ira ablata erit, rediturus

73. es." Aliae sic eum allocutae sunt, superbae, furore actae: «nisi a nobis arceri vis, ali-

74. a) kaścin' niwārayāmasur' mādham' pramadōttamāh

काश्चिन् निवारयामासुर् माधवम् प्रमदोत्तमाः ।

Inne poniewierały, słodkiego, najlepszego,

- » b) smitabandhan cza sarwēśam swaczczham' akrōdham' īśhwaram'

स्मितबन्धं च सर्वेशं स्वचक्षम् अक्रोधम् ईश्वरम् ॥ ७४ ॥

wyśmianego, wszechmocnego, uświęconego, bezgніwnego, najwyższego Pana!

75. a) gōpibhir' wāryamānē cza dzingatkāranakāranō

गोपीभिर् वार्यमाणे च जगत्कारणकारणे ।

Gdy od bawolek tak był poniewieranym, słońców, (światów stwórca) bezkarnie,

- » b) sadyaś' czukōpa śrīdāmā harau gēhāntarē gatē

सद्यश् चुकोप श्रीदामा हरौ गेहांतरे गते ॥ ७५ ॥

natychmiast rozkośbiecony szczęśny Daman, skoro Gorny do innego domu odszedł ;

76. a) kōpād' uwācya śrīdāmā rādhikām' paramēśwarim'

कोपाद् उवाच श्रीदामा राधिकाम् परमेश्वरीम् ।

rossierdzony rzecze Szczęśny Dama do Radhiki życia Pani,

- » b) raktapadmēkśzanō rambham raktapangkadzialōczanam'

रक्तपद्मेक्ष्णो रम्भां रक्तपङ्कजलोचनाम् ॥ ७६ ॥

wdziękami bobucko-choiwemi rąbiącey, wdzieków pięknych, wodno-płacziwo-oczezy,

-
74. am domum intra." Aliae propulerunt Mādhavam, furore actae, risu vinctum, omnipo-
75. tentem, splendidum, irae expertem dominum. Cum a bubulcis arceretur mundorum
76. creator, subito Dāman ira exarsit, Hare aliam domum ingresso. Iratus Dāman, rubi-
cundo loto similibus oculis praeditus, allocutus est Rādhā dominam, nympham, rubi-
cundis oculis praeditam:

» śrīdāmaḥ-uwāca »

॥ श्रीदामो-वाच ॥

» Szczęsnego Damana głos » (vox)

77. a) kathan wadasi mātās' twan katu wākyam' madīśwaram'

कथं वदसि मातस् त्वं कटु वाक्यम् मदीश्वरम् ।

»W jaki sposób wywodziś zgłupiała twoją katowską mowę na mego Pana

» b) wiedzāranan winā dēvi karōśi bhartasanan writhā

विचारणं विना देवि करोषि भर्तनं वृथा ॥७७॥

rozsządku pozbawiona boginio! zrobisz siebie w nieśość zamienioną, staniesz jak wryta!

78. a) brahmāntēśiadharmēśian dzingatkāranakāranam'

ब्रह्मान्तेशधर्मेशं जगत्कारणकारणम् ।

Bhramy nieskończonego, Siewa, cnotliwego Yamy, słoniów (światów) i wszystkiego stwórcę,

» b) wānipadmālayāmāyāprakritiśian cza nirgunam'

वाणीपद्मालयामायाप्रकृतीशं च निर्गुणम् ॥७८॥

Saraswaty, Lakshmi, Mayi, Prakryty pana co od nikogo niezależny

79. a) swātmārāman' pūrnakāman karōśi twan widambanam'

स्वात्मारामम् पूर्णकामं करोषि त्वं विउम्बनम् ।

w sobie samym spokojnego, pełnego dobroci, robisz twoim urągowiskiem,

» b) dēwinām' prawarānam cza nirōdhakasya śēwayā

देविनाम् प्रवराणां च निरोधकस्य सेवया ॥७९॥

bogini poprawiać i bezustannie oplakującego ie Siewena

Daman inquit:

77. »Quomodo tu, o mater, dominum meum acerbo sermone alloqueris? inconsiderate, o

78. dea, in vanum conviciaris. Brahmanis, Ananti, Sivi, Yami dominum, mundi creatorem, Sarasvatis, Lakshmis, Māyae, Prakritis dominum, qualitatum expertem; in se ipso qui-

79. etum, amore plenum tu foede tractas. Cujus, deas optimas coercentis, adoratione et pe-

80. a) yasya pādārczanénai - nwa /sarwésām' īśwarī parā

यस्य पादार्चनैः व सर्वेषाम् ईश्वरी परा ।

Zacz jak nog uczczeniem od nich jest wielbionym, a ty waszech Pani sagorzała

- * b) tan na dziānāsi kalayāni kim' aban waktum' īśwaram'

तं न जानासि कल्याणि किम् अहं वक्तुम् ईश्वरम् ॥८०॥

tego nieznasz, przestarzała (kalna)! Cóż mam powiedzieć memu Panu!

81. a) bhrūbhāṅgalīlayā kṛṣṇaḥ sroṣṭun śiaktāś cā twadwidbhāḥ

भ्रूमङ्गलीलया कृष्णः श्रोतुं शक्तश्च त्वद्विधाः ।

Brwi zmarszczeniem samem, Kṛṣṇa mocen stwarzać takich, co jak ty wyglądaia

- * b) kōṭīśāḥ kōṭidēvīś' tvaṇ na dziānāsi cā nirguṇam'

कोटिशः कोटिदेवीश्च त्वं न जानासि च निर्गुणम् ॥८१॥

Tysiące tysięcy bogiń, a ty nieznasz łask niepotrzebującego?

82. a) waikuntē śrī harēr' asya cāranāmbudziāmārdzianam'

वैकुण्ठे श्रीहरेरस्य चरणाम्बुजमार्जनम् ।

W Waikuntie, szczęsnego gornego, będąca Laksmi, czarującą bubuczkę czci i obmywa.

- * b) karōṭi kēsaiḥ śiśwat' śrīḥ sēvanam' bhakti pūrwakam'

करोति केशैः शश्वत् श्री सेवनम् भक्तिपूर्वकम् ॥८२॥

Tworczyni warkoczy, (koss) zawsze szczęsna Siewa ubostwia odwiecznego!

83. a) saraswatī cā stāwanaiḥ karnapīyuszasundaraiḥ

सरस्वती च स्तवनैः कर्णपीयूषमुन्दरैः ।

I Saraswaty wystawia go głaszczęco-pieniami uszy synowdarczyni.

-
87. dum veneratione tu omnium domina es excelsissima, eum ignoras, o fausta. Quid equi-
81. dem dicam domino? Sola superciliorum contractione Krishnus creare valet innumeras
deas, tibi similes, eumque qualitatum expertem tu haud nosti. In Vaikuntho Lakshmis
82. semper comis tergit Haris pedum lotum, et devote colit. Quem dominum Sarasvatis
83. hymnis, aures dulcedine oblectantibus, semper celebrat devote; eundem tu haud nosti.

- * b) satatan stanti yam' bhaktayā na dzianāsi tam' iśwaram'

सततं स्तौति यम् भक्त्या न जानासि तम् ईश्वरम् ॥४३॥

istniejącego, śławi jego bóstwo, a ty nie uznajesz go za Pana.

84. a) bhitā cza prakritisārā sarwēszam dziwārūpint

भीता च प्रकृतिसारा सर्वेषां जीववृषिणी ।

I bojąca się Prakryty (natura) piękno-wszech żyjących istotstw twarza,

- * b) santatan stauti yam' bhaktayā tan na dzianāsi māmīni

सततं स्तौति यम् भक्त्या तं न जानासि मामिनि ॥४४॥

bezustannie cści (śławi) jego bóstwo, tego ty nie znasz wyniosła!

85. a) stuwanti santatan wēdā mahimanah szōdaśin kalām'

स्तुवन्ति सततं वेदा महिम्नः षोडशीं कलाम् ।

śławią go bezustannie Wēdia wielkoduszni, w szesnastey części jego (mądrości) biegli,

- * b) kalā-npi tē na dzianānti tan na dzianāsi bhāmīni

कला-पि ते न जानन्ति तं न जानासि भामिनि ॥४५॥

a wszystkich części bynajmniej nie znający, a ty go nie znasz straszliwa!

86. a) waktrais' czaturbhīr' yam' brahmā wēdānam dzianakō wibhū

वक्त्रैश्चतुर्भिर् यम् ब्रह्मा वेदानां जनको विभुः ।

Wymowny cztero-twarzy, jego, brahma, wiedów rodziciel, światłość

- * b) stauti sēwam cza kurūtē czaranāmbhōdziam' iśwari

स्तौति सेवां च कुरुते चरणाम्भोजम् ईश्वरि ॥४६॥

cści (śławi) Siewan, co robi płacz czarującą bobuczkę, najwyższego Pana.

84. Quem reverens natura optima, omnium vitae forma praedita, semper celebrat devote,

85. eundem tu haut nosti, superba! Magnitudinis ejus partem decimam sextam semper ce-

86. lebrant Vēdi, eunctas ejus 38 ignorant; eundem tu haut nosti, irata. Quem Bra-

hman, quattuor faciebus, rum genitor, dominus, celebrat, et ejus pedum lotum

37. a) śiangkarah pancabhair' waktraih stauti yan yōginam gurūh

शङ्करः पञ्चभिर वक्त्रैः स्तौति यं योगिनां गुरुः ।

Śiangkarah (Siewacz) pięciotwarzy, wymowny, czei go, pokutników nauczyciel!

- » b) sārūpurnah sapulakah sēwatē czarānambudziam'

साश्रुपूर्णः सपुलकः सेवते चरणाम्बुजम् ॥ ठ० ॥

placzu pełen, radości niecierpiący siewacz w czaruiący bobucze,

88. a) śiaszah sahasrawadanaih paramātmānam' īśwaram'

शेषः सहस्रवदनैः परमात्मानम् ईश्वरम् ।

Śiaszah (śiastacz) tysięczno-wzrokowy najwyższy mądrości Pana

- » b) satatan stauti bhaktayā cza sēwatē czarānambudziam'

सततं स्तौति, भक्त्या च सेवते चरणाम्बुजम् ॥ ठ० ॥

bezustannie wysławia bóstwo i czei jego czaruiący bobuczkę.

89. a) dharmah pātā cza sarwēśam sākszi cza dźagatām' pati

धर्मः पाता च सर्वेषां साक्षी च जगताम् पतिः ।

Cnoty, prawa, władca (Yama) wszech sędzia i świata pan

- » b) bhaktayā yaczczaranāmbhōdzian sēwatē satatam' mudā

भक्त्या यच्चरणाम्भोजं सेवते सततम् मुदा ॥ ठ१ ॥

bóstwo jego w czczoney bobucze, będące czei głupczynio!

90. a) śwētaḍwīpaniwāsi yah pātā wiśnuh swayan wiḍbuh

श्वेतद्वीपनिवासी यः पाता विष्णुः स्वयं विभुः ।

Na świetnym dwoynogu (słoniu) wieziony władca Wiśnu swoją iasnością świetniejący,

87. veneratur, o domina; quem Sivas quinq̃ue faciebus, devotorum magister, celebrat lacri-

88. mas fundens, gaudii horrore affectus, pedumque lotum veneratur; Śēshus, mille faciebus summum dominum semper celebrat, reverenterque pedum lotum veneratur; et cujus pe-

89. dum lotum veneratione et gaudio semper colit Yamus, regnator omnium et testis, mun-

90. dorum dominus; qui elephanto albo vehitur regnator Yishnus ipse princeps, lujusque

- » b) asyam - śiaś' cza tathā - pi - mandhyāyatē nukszanam' param'

अस्यां - 'शश्र् च तथा - 'पी - मं ध्यायते ऽनुद्वेगान् परम् ॥९०॥

iego (Kriszny) część, a wszelakoż o nim iako bóstwie iestniejącym bezustannie myśli przewyborny.

91. a) surāsuramunīndrāś cza manawō mānawā budhāh

सुरासुरमनीन्द्राश् च मनवो मानवा बुधाः ।

Cscicie i nieprzyiaciele zorzy (Surāsury) mędrcy, myślący ludzie, badacze,

- » b) sēwantē na hi paśyāntē swapne pi czarānāmbudziam

सेवन्ते न हि पश्यन्ति स्वप्ने ऽपि चरणाम्बुजम् ॥९१॥

mędrkuiący chociaż niewidzący, śpiący, wszelakoż częzą czaruięcą iego bobuczkę,

92. a) ksipran krōdham' parityadāya bhadzia pādāmbudzian harēh

क्षिप्रं क्रोधम् परित्यज्य भज पदाम्बुजं हरेः ।

Jak nayprzēdscy okrutność potassczywszy, ubóstwiy nogi bobuczkowe Gornego!

- » b) bhrūbhānggalilāmātrēna srisztisanhartur ēwa cza

भ्रूभङ्गलीलामात्रेण सृष्टिसंहर्तुर एव च ॥९२॥

tego co samem brwi zmarszczenien stworzenie zniszczyć może, owego co

93. a) nimēśamātrād' asyai - wa 'brahmanah patanam' bhawēt'

निमेषमात्राद् अस्यै - व ब्रह्मणः पतनम् भवेन् ।

w mgnieniu oka, wielką swą potęgą brahmy władztwo zniszczyć zdoła

- » b) yasyai - nwa diwasē pay' asztāwinsiati - ndrah patantay' api

यस्यै - व दिवसे ऽप्य् अष्टाविंशती - न्द्राः पतन्त्य् अपि ॥९३॥

iakowego (mocy) wiedzny dniu dwudziestu ośmiu Īndrow potęga upada,

-
91. (Krislni) pars, nihilominus hunc meditatatur semper altissimum. Suri, Asuri, anachoretarum principes, Manues, homines, sapientes, quamquam non videntes, in somno etiam
92. pedum lotum venerantur. Celeriter ira relicta, cole pedum lotum Haris, qui vel super-
93. ciliorum contractione creationem delere valet. Ejus sola nictatione Brahmanis ruina ef-

94. a) éwam' asztóttaraśiatam' áyur' yasya dziagadwidhéh

एवम् अष्टोत्तरशतम् आयुर् यस्य जगद्धिः ।

Jemu jest kres, Sto ósm (wieków) istnienia, słońców, światów stworcy!

» b) twan wa - kanyás' cza wá rádábá madíśwarawaśiē - khilam'

वं वा कन्यास् च वा राधा मदीश्वरवशे ऽखिलम् ॥ १४ ॥

A twoje panny i ty, Radhó, jesteście w moiego Pana silney potędze.

95. a) śrídāmanō waczanan śrutwā kéwalan katu mulwanam'

श्रीदाम्नो वचनं श्रुत्वा केवलं कटु मुल्वनम् ।

Szczęsnego Damana głosu wysłuchawszy i całej katowskiej mowy

» b) sadyas' czukopa sá brahmanan' uttháya samuwácza ha

सद्यस् चुकोप सा ब्रह्मन् उत्थाय समुवाच ह ॥ १५ ॥

Natychmiast rozsierdzona ta o Brahmanie, powstawszy doń rzecze niestety!

96. a) rásēśwari wabir' gatwā tam' uwácza ha niszthuram'

रसेश्वरी वहिर गत्वा तम् उवाच ह निष्ठुरम् ।

Tańców pani na dwór wyszedłszy, temu rzeknie niestety niszcząc go.

» b) sphuradōśthā muktakēśi raktambhōrūhalōczana

स्फुरदोष्ठा मुक्तकेशी रक्ताम्भोरुहलोचना ॥ १६ ॥

sphuchło-usta w postaci iędzy, wdzigków czerwono-lotu wodno-ocza.

94. ficitur; cujus uno die duodetriginta Indri ruunt; cui mandorum creatori, vita est centum et octo (aevorum?); tu, Rádha, et puellae omnino in domini mei potestate estis." Dd.
95. manis sermonem integram, acerbum, cum audisset, subito illa irata, o Bráhmane, sur-
96. gens locuta est. Saltationis rectrix, foris egressa, acerbe eum allocuta est, trementibus labiis, rubore suffusis loti oculis.

» rādhikā-uwacza »

॥ राधिको-वाच ॥

» Rādhiki głos »

97 a) ré ré dźiālma mahāmūḍha śrinu lampatakingkara

रे रे जाल्म महामूढ ऋणु लम्पटकिङ्कर ।

(Zgrzytnąwszy zębami) rze-rze słodzieciu! (cielmo) wielki głupcze szczęsnego rozpustnika służalce!

» b) twan cza dźiānāsi sarwārthan na dźiānāmi twadiśwaram'

त्वं च जानासि सर्वार्थं न जानामि त्वदीश्वरम् ॥ ९७ ॥

Ty co wszystko znasz, wszechwładnego nie znam twego Pana!

98 a) twadiśwarō-yan śrīkrisznō na hay' asmākan prodziā-ndhama

त्वदीश्वरो ज्यं श्रीकृष्णो न ह्य् अस्माकं व्रजा-धम ।

Bo twój pan ow szczęsny Kryszna nie jest równie naszym. Precz wyrodku Damanie!

» b) dźiānāsi dźiānakan stauszi sadā nindasi mātaram'

जानासि जनकं स्तौषि सदा निन्दसि मातरम् ॥ ९८ ॥

Znasz rodziciela (Bogów) i ciszsz go a zawsze poniżasz ich matkę;

99 a) yathā-surāś' cza tridaśiān' nityan nindanti santatam'

यथा-सुराश् च त्रिदशान् नित्यं निन्दति सततम् ।

Tak iak Assury co trzydziestu ciągle poniżają uświęconych,

» b) tathā nindasi mam' mūḍhas' tasmāt' twam' asurō bhawa

तथा निन्दसि माम् मूढस् तस्मात् त्वम् असुरो भव ॥ ९९ ॥

tak ty poniżasz mnie głupcze! dla tego i tobie Assury być (należy)

Rādhā inquit:

97. »Vae! Vae! vilissime, perturbate! audi, libidinosi serve! tu quidem omnia nosti, ego

98. vero haud novi dominum tuum. Nam dominus tuus iste, Krishnus, non aequae noster dominus est; apage, vilissime! patrem nosti et celebras, semper spernis matrem. Sicut

99. Asuri semper spernunt coelicolas, sic tu perturbatus me spernis; quare tu Asurus evade.

- 100 a) gōpa wradziā·sudhīn yōnin gōlōkācz cza wahir bhawa

गोप ब्रजा·सुधीं योनिं गोलोकाच् च वहिरू भव ।

»bawole! wróds się w nieszczęsną macicę i z bawołów nieba wywiezionym bądź

- * b) mayā·ndya śiaptō mūdhas' twan kas' twam rakszitum' fśwarah

मया·द्य शप्तो मूढस् त्वं कस् त्वां रक्षितुम् ईश्वरः ॥२००॥

odemnie dziś zaszeptanego głupcze, któż cię wesprzeć iest panem?"

- 101 a) rāsēśwarī tam' itay uktwā suszwāpa wirarāma cza

रासेश्वरी तम् इत्प् उक्त्वा सुष्वाप विरराम च ।

Tańców pani do tego tak huknąwszy, zasnęła ramienna, potężna, a

- * b) wayasyāh sēwayāmāsus' czamarai ratnamusztibhih

वयस्याः सेवयामासुष् चामरै रत्नमुष्टिभिः ॥२०१॥

przyjaciolki uczcili ją na pół umartą perłowemi kropkami,

- 102 a) śrutwā cza waczanan tasyā kōpēna sphuritādharaḥ

श्रुत्वा च वचनं तस्याः कोपेन स्फुरिताधरः ।

Wysłuchawszy iey głosu i on także rossierdzony spuchło-usty,

- * b) śiaśiapa tam cza śrīdāmā wradzia yōnin wradzişyasi

शशाप तां च श्रीदामा ब्रज योनिं ब्रजिष्यसि ॥२०२॥

zaszeptał ją i szczęśny Daman: »Wróds się w macicę, a wródsiwszy się

- 103 a) mānuszā iwa kōpaś' té taśmāt' tyam' mānuszī bhuwi

मानुष्या इव कोपस् ते तस्मात् त्वम् मानुषी भुवि ।

i ludzkiey podobna gniewliwości, tobie również kobietą być na ziemi

100. Ingredere, bubulce, uterum infaustum, atque e bovum coelo egredere. A me hodie ex-

101. secratione affectus es; quis te servare valebit?" Quem sic allocuta Rādhā stupuit, ces-

102. savitque; amicae eam veneratae sunt musearlis gemmeis. Sermone ejus audita, ira tre-

103. mentibus labiis, Dāman hanc etiam exsecratus est: »apage, uterum ingredere. Ira tibi est, quasi humana esses, quare humana sine dubio evades in terra, a me exsecratione

- 103 b) bhawiszyasi na sandého mayá śiaptā twam' arthiké

भविष्यसि न सन्देहो मया शप्ता त्वम् अर्थिके ॥२०३॥

będziesz ale już nie boginią moim zaszeptaniem na ciebie rzuconem, chciwa,

- 104 a) czhāyayā kalayā cza - mpi paragrastā kalangkinī

क्षायया कलया चा - पि परग्रस्ता कलङ्किनी ।

ale sieczoną, kalną, parno-klótnią służebnicą

- * b) mūdhā rāyānapatnī twam wakszayanti dziagatītālē

मूढा रायाणपत्नी त्वां वक्ष्यति जगतीतले ॥२०४॥

głupią Rayany żoną, tak cię nazywać będą iak zstąpisz na padół.

- 105 a) rāyānah śrī harēr' anśiō waiśyō wrindāwanē wanē

रायाणः श्रीहरेर अंशो वैश्यो वृन्दावने वने ।

Rayan będzie szczęsnego Gornego uszczeniem (częścią) a wieśniak w szanownych lesie pokutnikiem

- * b) bhawiszyati mahāyōgī rādhāśāpēnah garbhadaiah

भविष्यति महायोगी राधाशपेन गर्भजः ॥२०५॥

i będzie wielkim uczniem, Radhy zaszeptaniem z ludzkiej macicy urodzony,

- 106 a) gōkulē prapya tan krisznan wihritya rasakānanē

गोकुले प्राप्य तं कृत्वा विदुष्य रसकानने ।

w bawołów rodzinie wcielona tego Krysznę dostawszy wyskaczysz się w skoków lesie,

- * b) bhāwitā tē warszaśiatan wiczczēdō harinā saha

भविता ते वर्षशतं विच्छेदो हरिणा सह ॥२०६॥

a zabawiwszy się tam iesieni sto, będziesz pozbawiona Gornego społeczności ;

-
104. affecta, avida! Umbra et lunae orbe devorata, foeda, perturbata Rāyāni uxor; sic te
105. appellabunt in terra. Rāyānus, Haris portio, Vaisyus in Vrindarum sylva erit, devo-
tissimus, Rādhāe exsecratione ex utero natus. In bubulcorum familia hunc Krishnum
106. adepta, ambulans in amoena sylva, per seculum tibi ab Hare erit sejunctio. Rursus

107 a) punah prāpya tam' śīan cza gōlōkam' āgamiszyasi

पुनः प्राप्य तम् ईशं च गोलोकम् आगमिष्यसि ।

znowu przebywając z tym Panem, do bawolów nieba zrobisz pochod."

» b) tām' itay' uktwā cza natwā cza sa dziagdāma harēh purah

ताम् इत् उपक्ता च नत्वा च स जगाम हरैः पुरः ॥२०७॥

Tey tak huknqwazy, a to z dziecinnem uszanowaniem zdziałał pochod do Gornego miasta,

108 a) gatwā pranamyā śrīkriśṇan śīpākhyānam' uwācza ha

गत्वा प्रणम्य श्रीकृष्णं शीपाख्यानम् उवाच ह ।

Przyszedszy przeczulý do szczęsnego Kryśṇy, upokorzony iemu opowiedział zaszeptanie z żalem

» b) ānupūrywā cza tat' sarwan rūrōda cza bhrīṣān wradżian'

आनुपूर्व्या च तत् सर्वं रुरोद च भृशं व्रजन् ॥२०८॥

i co poprzedziło wszystko, i płakał rzewnie wradżając się,

109 a) uwācza tan rūdantan cza gacczhantan dharanīṭalam'

उवाच तं रुदन्तं च गच्छन्तं धरणीतलम् ।

i rzekł temu płaczącemu i kaczającemu na darowany padół:

» b) na dziētā tē tribhuwanē hay' asurēndrō bhawiszyasi

न जेता ते त्रिभुवने ह्य असुरेन्द्रो भविष्यसि ॥२०९॥

»Nie trać nadziei, tobie w trzech (ziemi) przestraszeniach żaden, Assurow książe, nie będzie zwyciężcą

110 a) kālē śīangkarasiālēna d'han tyaktwā mama-ntikam'

काले शङ्करमूलेन देहं त्यक्त्वा ममा-न्तिकम् ।

z czasem służbę Siewy ramiennego bóstwa potaszczywszy, do mnie kochanku

107. dominum illum nacta, reverteris in bovum coelum." Hanc sic allocutus, inclinato

108. corpore, Hareem adiit. Krishnum aggressus, veneratus, exsecrationem narravit, et o-

109. mnia illa, ordine, valdeque flevit, abiens. • Flentem illum, descendentem in terram, allocutus est (Krishnus): »Non victor tibi erit in tribus mundis; Assuorum princeps

110. evades. Deinde, Sivi hasta corpus relinquens, ad me venies, quinquaginta aëvis tran-

- » b) āgamissyasi pañcāśādyugē - tītē mamā - iśiaszā

आगमिष्यसि पञ्चाशद्युगे ऽतीते ममा - शिष्या ॥२१०॥

wróciwszy, pięćdziesiąt wieków przebędziesz, moją najwyższą potęgą."

- 111 a) śrīkṛiṣṇasya wacanaḥ śrutvā tam' uvāca śiucā - nwaitaḥ

श्रीकृष्णस्य वचः श्रुत्वा तम् उवाच शुचा - न्वितः ।

Szczęsnego Kṛiṣṇy głosu wysłuchawszy, doń rzecze tęsknotą śieczony:

- » b) twadbhaktir' abhitaṁ' mam cca - kadācchin' na karīṣyasi

वदक्ति अहितम् मां च कदाचिन् न करिष्यसि ॥२११॥

"Tobie Boże cześć i sława nigdy mi nie złego nie uczyniłeś."

- 112 a) itay' uktvā śrīharin natvā dñiagāma swāśramād' wahiḥ

इत् उप्क्ता श्रीहरिं नत्वा जगाम स्वाश्रमाद् वहिः ।

Tak huknąwszy do szczęsnego Gornego z pokorą, zszalał pochod z iego ogromnego wozu.

- » b) pañcāśāḍ' dñiagāma sā dēvi rūrōḍa cca punaḥ punaḥ

पञ्चाशज् जगाम सा देवी रुरोद च पुनः पुनः ॥२१२॥

Za poczekaniem, przyszła doń i Bogini płaczem cała przejęta, pełna.

- 113 a) kṣamaśwa watsē - tay' uccharāy' wilalāpa bhrīṣāṇ sati

क्षमस्व वत्से - त् उप्चार्य विललाप भृशं सती ।

»Dozwól żebrać" tak go uczciła zalana rzewnemi łzami nadobną.

- » b) sa ēva śiangkacudāś' cca babhūva tulasīpati

स एव शङ्खचूडश् च बभूव तुलसीपतिः ॥२१३॥

»Nawet ów Śiangkacudak został Tulasy małżonkiem."

111. sacis, mea benedictione." Krishni sermone audito, moerore afflictis respondit: "Tibi

112. sit veneratio! nunquam, tu inimice mecum ages." Sic allocutus Harem, inclinato cor-

113. pore, ex sede ejus egressus est. Postea advenit dea, flevitque iterum iterumque. »Perfer, quaeso!" sic locuta valde flevit pulchra. Ille quidem Sankbachūdas, Tulasī ma-

114 a) galé śrīdāmāni sā dēvi dīagāmē śvarasanannidhim'

गते श्रीदाम्नि सा देवी जगामे श्वरसन्निधिम् ।

Po odejściu szczęśnego Damana, owa Bogini szdziałała pochod przed Pana samego,

» b) sarwan niwēdayāmāsa hariḥ pratyuttaran dadau

सर्व निवेदयामास हरिः प्रत्युत्तरं ददौ ॥११४॥

wszystko mu oznaymiając, Gorny zaś, czemuś iej odpowiedzi dał.

115. a) śiōkāturam cza tam krisznō bōdhiyāmāsa prēyasim'

श्लोकतुरां च तां कृत्नो बोधयामास प्रेयसीम् ।

i nad stroskaną tą Kryszna zlitował się, ciesząc przeczując

» b) śiangkacūdāś' cza kālēna samprāya punar' īśwarim'

शङ्खचूडम् च कालेन सम्प्राप पुनर ईश्वरीम् ॥११५॥

Śiankaczudak po niejakim czasie powrócił do Pana.

116 a) rādhā dīagāma, dharanin wārahē harinā saha

राधा जगाम धरणीं वाराहे हरिणा सह ।

Rādhā szdziałała pochod na darowanym warchlaku z Gornym wraz

» b) wrikabhānagrihē dzianma lalābha gōkulē munē

वृकभानगृहे जन्म ललाभ गोकुले मुने ॥११६॥

'i w kukrzyżu Wrykabhana odrodziła się pełna łubwy w Krowicow rodzinie o mędrzu.

117 a) itay' ēwa kathitan sarwan śrīkrisznākhyānamangalam

इत् एव कथितं सर्व श्रीकृष्णख्यानमङ्गलम् ।

I tak owe wygadane wszystkie przygody szczęśnego Kryszny każdemu zbawienne,

114. ritus factus est. Dāmāne profecto, dea advenit ad dominum, omniaque narravit; cui

115. Haris responsum dedit. Vexatamque illam dolore, amatam, consolatus est Krishnus.

116. Sankhacūdus post aliquod tempus rursus nactus est dominam. Rādhā in terram descendit, apro vecta, una cum Hare, originemque nacta est in Vrikabhāni domicilio, in

* b) sarveśam wāniczatan sāraṁ kim' bhūyah śrōtam' iścaczasi

सर्वेषां वाञ्छितं सारं किम् भूयः श्रोतुम् इच्छसि ॥२२७॥

Ze wszystkich stron życzone bujanie dopełnione zostało; coż więczy słyżeć sobie życzasz?

iti dwitīyah sargah.

इति द्वितीयः सर्गः

i tak przechodzi druga część.

117. bubulcorum familia, o sapiens. Sic utique narrata est salutaris illa de Krishno fabula, omnibus exoptata, optima; quid porro audire optas?